

ZBORNIK REFERATOV

***“Kakovost in
družbena
odgovornost”***

**27. LETNA
KONFERENCA**

Murska Sobota, 25. november 2021

ZBORNİK REFERATOV

“Kakovost in družbena odgovornost”

27. LETNA KONFERENCA

Murska Sobota, 25. november 2021

Izdajatelj:
Pomursko društvo za kakovost

Uredila:
dr. Daniela Zavec

Lektor:
Nino Gumilar, prof. slov.

Naklada:
150 izvodov

Prelom, tisk, vezava:
Tiskarna aiP Praprotnik,
Tavčarjeva ulica 14, Černelavci, 9000 Murska Sobota

November 2021

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

005.3(6.3:005.4)(497.4+1)(062)

LANSKI CIP

KAKOVOST v riziku pokrili : Zbornik referatov : 26. letna konferenca :
Murska Sobota, 26. november 2020 / [uredila Daniela Zavec]. - Murska Sobota :
Pomursko društvo za kakovost, 2020

ISBN 978-961-93934-5-1

1. Zavec Daniela

COBISS.SI-ID 38495235

KAKOVOST IN DRUŽBENA ODGOVORNOST

Tema o družbeni odgovornosti postaja tako v gospodarskem kot znanstvenem svetu vse bolj in bolj pomembna. Upravljanje družb vseh velikosti ni več uspešno samo z vidika izpolnjevanja ekonomskih in ekoloških zahtev, ampak je potrebno upravljanje razširiti tudi na ocenjevanje kazalnikov vezanih tudi na družbeno odgovornost. Uvajanje slednje v prasko je preplet sodelovanja na različnih nivojih upravljanja ne glede na sektor poslovanja. Bolj specifično je okolje, več resursov je potrebno vložiti v sisteme, ki družbene odgovornosti do sedaj niso obravnavali kot enakovrednega kriterija.

V okviru letošnje konference bomo spoznali različne sektorje, v katerih so spremembe v smislu upravljanje družbene odgovornosti nujno potrebne. Verjetno ni potrebno posebej pojasnjevati, da se zdravstveni sektor ruši, delno tudi zaradi večletnega zapostavljanja družbene odgovornosti. Da smo se znašli pred odločitvami povezanimi s sistemi kakovosti v zdravstvu, je izziv za celotno družbo. Sodelovanje podobno mislečih, ki je potrebno za zagotovitev minimalnega standarda za zdravljenje, moramo inovativno in kreativno povezati s sistemskim pristopom za obravnavo izjem. Težavnost naloge je povezana s situacijo, v kateri smo se znašli.

V nadaljevanju smo priča proaktivnemu uvajanju krožnega gospodarstva, ki že kažejo pozitivne rezultate, medtem ko bodo večje uspešne zgodbe terjale še nekaj časa, da bodo prebojne zgodbe opazne v vsakdanjem življenju. Na evropski ravni so smernice opredeljene v »green deal« strategiji, ki se iz zametkov zelenih tehnologij navezuje na pametna mesta in digitalizacijo. Poudariti je potrebno, da so del krožnega gospodarstva tudi reciklirani materiali in različni pristopi ponovne uporabe takšnih materialov. Ne gre samo za tehnologijo, ampak tudi za spreminjanje miselnosti končnih uporabnikov in njihovih navad nakupovanja, rabe, uporabe in ponovne uporabe za življenje nujno potrebnih kot tudi vseh ostalih izdelkov. A vsak proces spreminjanja potrebuje svoj čas.

Vsebine letošnjega zbornika so prepletene. Naj vam bodo iztočnica za razmišljanje, kako so-kreirati smernice za družbeno odgovornost v vašem sektorju. Seveda ob upoštevanju ohranjanja in stopnjevanja standardov kakovosti na vsakem koraku delovanja.

Dr. Daniela ZAVEC
Predsednica Pomurskega društva za kakovost

PROGRAM 27. LETNE KONFERENCE PDK

PLENARNI DEL	
8.50	PRIJAVA UDELEŽENCEV
9.00	OTVORITEV KONFERENCE
9.10	UVODNI NAGOVOR Polonca Tratnik, Direktorica kakovosti in operativne odličnosti, STEKLARNA HRASTNIK d. o. o. KAKOVOST SMO LJUDJE
10.00	PODELITEV PRIZNANJ ŠPIC-a PODELITEV PRIZNANJA POMURSKEGA DRUŠTVA ZA KAKOVOST – ZLATI Q PODELITEV PRIZNANJ POMURSKE GOSPODARSKE ZBORNICE ZA INOVACIJE
10.40	ODMOR
STROKOVNI REFERATI	
11.00	mag. Anita Hrast, direktorica IRDO VLOGA MENEDŽERJA ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST IN TRAJNOSTNI RAZVOJ V ORGANIZACIJI
11.30	Marko Krajner, Msc., 3ZEN d. o. o. SOCIALNA PRAVIČNOST V CERTIFIKACIJSKI SHEMI OD ZIBELKE DO ZIBELKE (Cradle to Cradle®)
12.00	ODMOR
12.20	Biserka Simčič, spec. poslovne ekon., QSM prim. Daniel Grabar, dr. med., spec. anest. SBMS KAKOVOST IN ODGOVORNOST V ZDRAVSTVU
12.50	dipl. oec. Suzana Laznik, spec. manag., SIQ Ljubljana DRUŽBENA ODGOVORNOST! BEDESE ALI DEJANJA?
13.20	Nina Vrabelj, mag. svet. štud., GZS SRIP MATPRO: POGLED V PRIHODNOST S4
13.50	ZAKLJUČEK KONFERENCE

Upravni odbor Pomurskega društva za kakovost in organizacijski odbor za pripravo konference v sestavi:

- dr. Daniela Zavec, Titera d. o. o., Šentilj v Slovenskih goricah,
- dr. Branko Škafar, Ekonomska šola Murska Sobota, VSŠ Murska Sobota,
- Marija Sraka, Sava turizem d. d., Zdravilišče Radenci, Radenci,
- mag. Klaudija Šek Škafar, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Murska Sobota,
- Mihael Horvat, First d. o. o., Murska Sobota,
- mag. Zoran Svetec, Radenska d. d., Radenci,
- Robert Grah, Pomurska gospodarska zbornica, Murska Sobota

se zahvaljujeta vsem avtorjem strokovnih prispevkov in vsem udeležencem, ki so s svojo »on-line« pristo-
tnostjo potrdili zanimivost predstavljenih kakovostnih vsebin.

Iskrena hvala vsem sponzorjem, ki so objavili komercialne oglase in s tem omogočili izvedbo konference ter
izdajo tega zbornika.

VSEBINA

	Stran
DOBITNIKI PRIZNANJ PDK – ZLATI ZNAK ZA KAKOVOST 2021	9
NAGRAJENCI RAZPISA ŠPIC ZA NAJ RISBO, NAJ SPIS IN NAJ POSLOVNI NAČRT	10
NAGRAJENE INOVACIJE POMURSKE GOSPODARSKE ZBORNICE ZA LETO 2021	13
SEZNAM PREDAVATELJEV	
mag. Anita Hrast, direktorica IRDO: VLOGA MENEDŽERJA ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST IN TRAJNOSTNI RAZVOJ V ORGANIZACIJI	24
Marko Krajner, Msc., 3ZEN d. o. o.: SOCIALNA PRAVIČNOST V CERTIFIKACIJSKI SHEMI OD ZIBELKE DO ZIBELKE (Cradle to Cradle ^R)	27
Biserka Simčič, spec. poslovne ekon., QSM prim. Daniel Grabar, dr. med., spec. anest. SBMS: KAKOVOST IN ODGOVORNOST V ZDRAVSTVU	32
dipl. oec. Suzana Laznik, spec. manag., SIQ Ljubljana: DRUŽBENA ODGOVORNOST! BESEDE ALI DEJANJA?	36
Nina Vrabelj, mag. svet. štud., GZS: SRIP MATPRO: POGLED V PRIHODNOST S4	36
IMETNIKI VELJAVNIH CERTIFIKATOV V POMURJU – 2021	38
SPONZORJI	42

DOBITNIK PRIZNANJA POMURSKEGA DRUŠTVA ZA KAKOVOST

- ZLATI ZNAK ZA KAKOVOST 2021

PODJETJE LEK VETERINA

Lek Veterina, že več kot 40 let predani zdravju živali in ljudi

Podjetje Lek Veterina izhaja iz farmacevtskega podjetja in deluje na trdnih temeljih pri izvajanju dobre proizvodne prakse, upravljanju kakovost in zagotavljanju varnost vseh v verigi. Smo proizvajalec vitaminskih, eubiotičnih in drugih prehranskih dodatkov v obliki granuliranih praškov, vodotopnih praškov in raztopin/emulzij/sirupov, ki se lahko aplicirajo tudi preko vode. Orientirani smo v prodajo lastnih blagovnih znamk, hkrati pa zastopamo tudi dobro poznana in cenjena podjetja v stroki. Naše blagovne znamke so poznane lokalno, v Evropi in svetu, vse do Daljnega vzhoda. Proizvodnja je avtomatizirana, nenehno jo obnavljamo in dopolnjujemo z naprednimi tehnologijami. Kakovost, znanje in integriteta so naše ključne vrednote, ki zagotavljajo uspešno sodelovanje z našimi poslovnimi partnerji. Te vrednote smo zapisali tudi v naši politiki kakovosti in varnosti v sklopu nadstandarda Fami QS. Smo večkrat nagrajeno inovativno podjetje s strokovnjaki, ki sledijo svetovnim trendom v prehrani živali. Proizvajamo tudi razkužila in izdelke za nego živali in ljudi.

Lek Veterina je edini proizvajalec tekočih prehranskih dodatkov za živali v regiji

Kot eden prvih proizvajalcev prehranskih dodatkov za živali v regiji smo pridobili izkušnje in znanje o različnih proizvodnih procesih, surovinah, njihovih lastnosti in potrebah različnih vrst živali. Imamo registrirane blagovne znamke naših proizvodov poznanih po vsem svetu. Prvotni proizvodni obrat, namenjen dodatkom hrani živali, smo popolnoma avtomatizirali, od avtomatskih vsipov surovin v mešalec do robota paletizerja, ki pripravi končni izdelek za dostavo kupcu. Za podporo profesionalnim rejam in veterinarjem smo razvili tekoče in vodotopne dodatke, ki podpirajo rejo živali skozi različne izzive. Za to smo postavili popolnoma nov obrat z mešalci in pakirnimi linijami namenjenimi pripravi vodotopnih praškov in tekočih mešanic. Proizvodnja tekočih in vodotopnih dodatkov poteka pod strogimi in nadzorovanimi pogoji z ustreznimi mešalci in avtomatskimi pakirnimi linijami v čistih prostorih. Hitro rastoča proizvodnja tekočin je priložnost, da podpremo naše kupce z izdelki z visoko dodano vrednostjo po vsem svetu. Smo edini s proizvodnjo tekočih prehranskih dodatkov za živali v regiji.

Lek Veterina je najbolj inovativno podjetje v Sloveniji v sektorju prehrane živali

Z registrirano proizvodnjo razkužil in poslovanjem z drugimi biocidi je podjetje v stiku s svojim motom »predani zdravju živali in ljudi«, s katerim podpiramo koncept biovarnosti po celotni prehranski verigi. Aktivni smo pri razvoju izdelkov pod lastno blagovno znamko, skupaj z našimi kupci pa razvijamo tudi izdelke po njihovih željah. Smo najbolj inovativni proizvajalec prehranskih dodatkov za živali v Sloveniji, večkrat nagrajeni s priznanjem za inovacijo na državni ravni.

Kakovost in varnost proizvodov sta v podjetju Lek Veterina najpomembnejša

V Leku Veterini sistem za zagotavljanje kakovosti in kontrola kakovosti izhajata iz veljavnih standardov v farmaciji, ki v mnogih področjih presega sistem zagotavljanja kakovosti v dejavnosti proizvodnje krme. Vsak korak v naši proizvodnji natančno sledi principom dobre proizvodne prakse, zahtevam standardov ISO 9001 in ISO 14001, vzpostavljen je sistem nadzorovanja kritičnih kontrolnih točk za zagotavljanje varne hrane. Vzdržujemo standard FAMI QS, sistem zagotavljanja kakovosti prehranskih dodatkov in je zgrajen na način, da zagotavlja varnost v celotni prehranski verigi. Vse zahteve so zapisane v naši Politiki kakovosti in varnosti. Skladnost z zakonodajnimi in kakovostnimi zahtevami se nadzira z domačimi in tujimi nadzornimi organi, prav tako smo za pregled na voljo našim poslovnim partnerjem.

Izdelki Leka Veterine se prodajajo po celem svetu

Tradicionalno naši trgi zajemajo EU države, države Balkana in Baltika, Rusija, vzhodno in južno-evropske države. V zadnjih letih smo svoje poslovanje razširili na države severne Afrike, bližnji in Daljni vzhod. Naši poslovni partnerji so cenjena farmacevtska podjetja, s katerimi poslujemo dolgoročno, za proizvodnjo izdelkov z visoko dodano vrednostjo. Za komunikacijo z manjšimi kupci imamo razvite tudi prodajne kanale preko različnih veletrgov in zadrug tako doma kot v svetu.

NAGRAJENCI RAZPISA ŠPIC ZA NAJ RISBO, NAJ SPIS IN NAJ POSLOVNI NAČRT

Razpis, ki ga vsako leto razpiše Študentsko podjetniški in inovacijsko raziskovalni center, ki sta ga ustanovila Pomursko društvo za kakovost in Ekonomska šola Murska Sobota, Višja strokovna šola, je bil objavljen meseca aprila 2021. Teme so bile razdeljene v tri kategorije. Za vrtce: »Kako se bomo vozili leta 2099?«, za osnovne šole »Kako bodo ljudje živeli leta 2222?« in za srednje šole »Poslovni načrt«.

VRTEC – NAJ RISBA		
NINA ČIČAK - 5 let	Vrtec Murska Sobota, enota Gozdíček Mentorica: Selma Šalika	Kako se bomo vozili leta 2099?

OSNOVNA ŠOLA – NAJ SPIS

LUKAS GUMILAR,
7. a razred

Osnovna šola II, Murska Sobota
Mentorica: Sabina Oletič

Kako bodo ljudje živeli leta 2222?

KAKO BODO LJUDJE ŽIVELI LETA 2222?

Ves omotičen se zbudim sredi ceste. Takoj vstanem in se umaknem, da me ne bi zbil avto, ampak ko se razgledam, opazim, da na cesti ni nobenega avtomobila. Takoj pogledam, kje sem in ugotovim, da tega kraja ne poznam. Iz žepa vzamem telefon, poskusim poklicati nekoga, a telefon ne deluje. Ni signala, ni povezave.

Začnem hoditi in se razgledovati. Stavbe so čisto drugačne od teh, ki jih poznam. Tudi ljudje ne hodijo naokrog, ampak letijo na nekakšnih lebdečih deskah. Noben ne uporablja telefona, ampak imajo hologramske ure, iz katerih besede, slike in sporočila kar letijo. Vse se zdi čudno, sodobno. Avtomobili lebdiijo po zraku. To pojasni, zakaj so ceste bile prazne. Vsa pokrajina izgleda, kot bi bila iz znanstvenofantastičnega filma. Poskusim nagovoriti moškega, ki se vozi z lebdečo desko. Izkaže se, da mu besedna govorica ni najbolj domača, saj ima težave z izgovorjavo besed. Razumeva se ravno dovolj, da mi pojasni, da ljudje ne govorijo več skoraj nič, ampak za sporazumevanje uporabljajo tablice, ki delujejo s pomočjo senzorjev, ki jih imajo nameščene po telesu.

Seveda je zame, kot človeka iz leta 2021, vse to zelo čudno in ne razumem, kaj se dogaja. Pomislim – mogoče pa sem zašel v prihodnosti. Ne odlašam in se odpravim do prodajalne časopisov, da bi ugotovil, v katerem letu smo. Ustavim se, da bi vprašal nekoga za pot. Gospod na lebdeči deski mi razloži, da v teh časih nimajo časopisa in da so zadnjega natisnili pred 134 leti. Podatke, novice in sporočila dobijo preko pametnih tablic. Vprašam ga, kje se dobijo te tablice in pošlje me do stavbe, kjer jih izdelujejo.

Nisem se še zavedal, kako pomembne so te tablice za prebivalce tega kraja. Bili so odvisni od njih. Ničesar ne bi vedeli brez njih. Ljudje so izgubili očesni stik, ne pogovarjajo se več, vse je zelo pusto.

Ko sem dobil tablico, sem pogledal, kako deluje. Takrat sem spoznal, da smo v letu 2222.

Med brskanjem sem zasledil, da bi naj obstajal rezervat za »praljudi«, zato sem se odločil, da ga obiščem. To je bila tudi priložnost, da preizkusim, kakšni so lebdeči avtomobili. Ko pridem do taksi postaje, izvem, da te lebdeče avtomobile imenujejo »flytartugas«.

Na poti do rezervata ne vidim skoraj nič zelenja. Človeštvo je popolnoma predelalo vso naravo v beton in tehnologijo.

Po približno 5 minutah vožnje prispeva na lokacijo rezervata. Tam prvič videvam ljudi, ki dejansko hodijo, normalne stavbe in slišim govorico. Pristopim do nekega možakarja s sivo brado. Vprašam ga, kaj se je zgodilo z ljudmi v času od leta 2021 naprej. Ta mi odgovori: »Ljudje so podlegli tehnologiji. Zaradi nenehne uporabe naprav, multimedije in podobnih stvari so izgubili razum in lastno mišljenje. Vse, kar izvejo, prihaja iz njihovih naprav. Ne ločijo več med resnico in lažjo, ker povsem zaupajo stvarim, ki jih vidijo in slišijo iz tablic. Vsak se želi počutiti zaželenega in del družbe. Pripadnost čutijo le, kadar se vedejo kot vsi drugi. Ampak bistvo ni v tem, da si kot drugi, ampak da si drugačen, samostojno razmišljaš in presojaš ter se ne bojiš izraziti svojega mnenja. Seveda imamo tudi mi mobilne telefone, računalnike, tablice in podobne stvari. Ampak mi še vemo, kdaj je treba naprave odložiti in se pogovarjati. Ravno zato smo ustanovili rezervat, tukaj se odločamo sami, imamo vodjo, s katerim se posvetujemo in se odločimo za skupno rešitev.«

Te besede so mi dale misliti. Ko se vrnem nazaj v leto 2021, moram to povedati ljudem, dokler je še čas. Kar naenkrat me je silovit sunek povlekel vase in pristal sem doma, v Murski Soboti. Stavbe so izgledale kot včasih in ljudje so še vedno hodili peš. Nikoli si ne bi mislil, da bom kdaj tako vesel, da vidim ljudi in slišim njihovo govorico. Takoj sem stekel domov, prižgal računalnik in začel pisati spis. Te izkušnje ne bom nikoli pozabil in vedno se bom spomnil besed modrega starca iz rezervata. Vedno bom podpiral njegove besede, nikoli se ne bom pustil diskriminirati zaradi lastnega mnenja in odločitev. Nikoli se ne bom dal potegniti v družbo, ki je prenasršena z multimedijo, saj nočem postati robotiziran, kot so ljudje v letu 2222.

SREDNJA ŠOLA – NAJ POSLOVNI NAČRT**LUKA FORJAN
NADJA GABOR
MARINA ŠADL**Ekonomska šola Murska Sobota
Mentorica: mag. Betina PodgajskiPoslovni načrt za ustanovitev trajnostno
naravnane organizacije za zaščito in
ohranjanje narave

V družbi opažamo številne okoljske probleme, ki puščajo negativne posledice v naravi, rastju, živalstvu, naravnih resursih, onesnaževanju in onesnaženosti okolja. Posamezniki, družbe in organizacije se soočajo različnimi okoljskimi izzivi. V deželah razvitega sveta številni posamezniki in podjetja sledijo ali poskušajo slediti načelom trajnostnega razvoja in trajnostnega gospodarjenja. Spreminjajo svoje poslovne procese, uporabljajo obnovljive vire in podobno. Tudi sami želimo prispevati ali vsaj delno pomagati pri zmanjševanju okoljskih problemov v Sloveniji, še posebej v pomurski in podravske regiji ter postati prepoznavni povezovalni center med različnimi akterji. Ustanoviti želimo trajnostno naravnano organizacijo za zaščito in ohranjanje narave, ki bo na trgu ponujala celostne storitve in aktivnosti bodisi podjetjem in drugim organizacijam pri razvijanju in uresničevanju konceptov trajnostnega gospodarjenja bodisi posameznikom ali skupinam, občinam pri ozaveščanju, izvajanju akcij, vzgoji ter krepitvi prostovoljstva kot okoljskega gibanja. Ponudba bo vključevala: pripravo in izvedbo delavnic, predavanj, izobraževanj, organiziranih akcij, dobrodelnih akcij za naročnike (podjetja, občine, druge organizacije, vzgojno-izobraževalne zavode in podobno), katerih namen in koncept bo usmerjen k zmanjševanju odpadkov, onesnaženosti, trajnostno naravnani družbi (priprava in izvedba trženjskih akcij s trajnostnim konceptom za podjetja), ponovni uporabi (delavnice za izdelavo izdelkov iz odpadnih materialov), predelava zavrženih izdelkov in ponovni načini uporabe itd.), zasaditvam z rastlinami, reševanju ogroženih živalskih in rastlinskih vrst in podobno, ki jih bomo od zasnove konceptualne zgodbe do izvedbe izvajali za naročnike proti plačilu ali na osnovi namensko pridobljenih finančnih sredstev, glede na njihove želje in pričakovanja. Prav tako bo ponudba vključevala: stalne, tradicionalne tematske akcije in dogodke (tematske čistilne akcije) s poudarkom na krepitvi prostovoljstva, ki se bodo oglaševale na spletni strani naše organizacije; pomoč pri pripravi in izvedbi interesnih dejavnosti in obveznih vsebin v šolah in vrtcih ter namensko prodajo izdelanih zapestnic in ogrlic iz trajnostnih, lokalnih materialov, konceptualno navezanih na zgodovino in tradicijo regije, pri katerih so v izdelavo vključene ranljive skupine, zbrani del finančnih sredstev pa je namenjen reševanju aktualne okoljske problematike (na primer: sajenje avtohtonih dreves, in podobno).

Pripravil: doc. dr. Branko Škafar

NAGRAJENE INOVACIJE POMURSKA GOSPODARSKE ZBORNICE ZA LETO 2021

Pomurska gospodarska zbornica letos že dvajsetič zapored nagrajuje najboljše inovacije pomurske regije. Priznanje predstavlja najvišje priznanje inovativnim dosežkom pomurskih podjetij in njenih inovatorjev in s tem promocijo inovativnosti v Pomurju in širše. Na letošnji razpis je v razpisanem roku prispelo sedem vlog, ki jih je strokovna komisija pod vodstvom dr. Tjaše Zupančič Hartner, dr. Saše Štraus in mag. Danijela Copota v skladu z veljavnim Pravilnikom o podeljevanju priznanj inovacijam pregledala in ocenila, ter podelila tri srebrna in štiri zlata priznanja. Prve tri zlata inovacije so bile poslana na nacionalni nivo in bile nagrajene z dvema zlatima priznanjema (od skupno devetih) in enim srebrnim priznanjem.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

ZLATO PRIZNANJE

INOVATORJI	ELIZABETA ŠKRGET KARMEN JERIČ TINA HORVAT DANIJELA FICKO DEJAN VRABELJ JOŽICA HARTMAN LARISA LARA KOLARIČ STANISLAV ŠTOTL VALENTIN FERENČAK MANUELA RUDAŠ
PODJETJE	LEK VETERINA d. o. o.
ZA INOVACIJO	VetZeo – Metoda in sestava rudninske dopolnitve krmne mešanice s kombinacijo zeolitov, beta glukanov in botanično definiranih naravnih proizvodov

Inovacija je s področja reje domačih živali se nanaša na živinorejsko uporabno metodo in sestavo rudninske dopolnilne krmne mešanice s kombinacijo zeolitov, beta glukanov in naravnih botanično definiranih proizvodov, za zmanjšanje vpliva mikotoksinov iz krmne ter endoksinov patogenih mikroorganizmov v prebavnem traktu in izboljšanje proizvodnih parametrov pri vseh živalih s principom selektivne vezave molekul amoniaka ter vodikovega sulfida ter enostavnim dostavnim sistemom te rudninske krmne mešanice. Razvita skupina inovativnih izdelkov oblikuje in vzpostavlja metodo trajnostno naravnane reje živali, ki kaže velik razvojni in tržni potencial.

ZLATO PRIZNANJE

INOVATORJI	SANDI BRUMEN ANDREJA NOVAK KLAVDIJA TOPOLOVEC ŠPUR
PODJETJE	RADGONSKE GORICE d. o. o.
ZA INOVACIJO	Untouched by Light – Prvo peneče vino na svetu, ki se proizvaja in okuša v temi

Untouched by Light – prvo peneče vino na svetu, ki se proizvaja in okuša v temi. Dokazano namreč je, da izpostavljenost vina dnevni ali umetni svetlobi povzroča spremembe v aromi. Zato celoten proces proizvodnje od trgatve do polnitve poteka v temi. Ko penina zapusti klet, jo ščiti steklenica iz črnega stekla, ki je zaradi dodatne zaščite od svetlobe in UV žarkov vakumirana v črne vrečke. Proizvaja se iz najboljšega Chardonaya po klasični metodi. Izbrani terroir se izraža v karakteristikah penine, ki je zelo suha. Penina je dostopna v omejenih količinah.

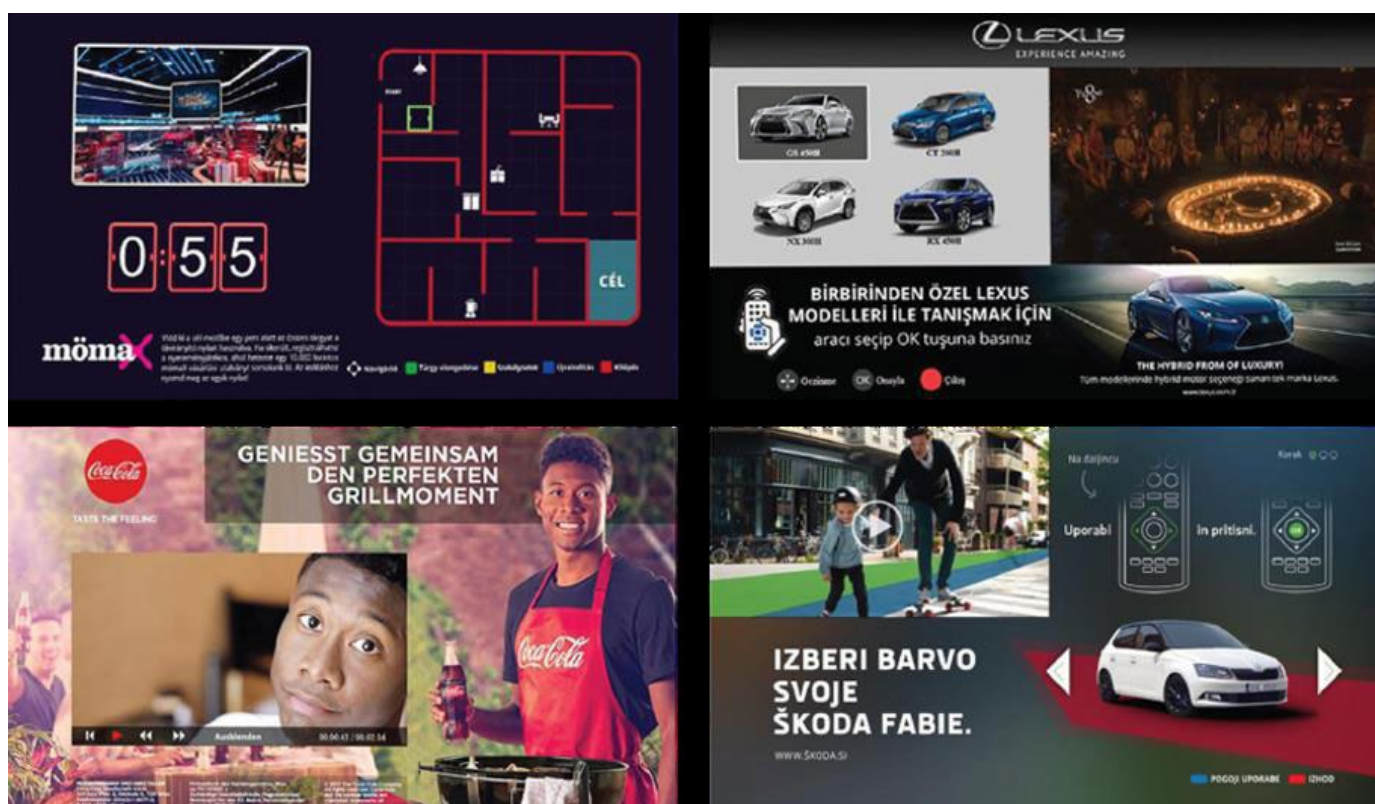

ZLATO PRIZNANJE

INOVATORJI	RAZVOJNA SKUPINA CASTOOLA
PODJETJE	CASTOOLA d. o. o.
ZA INOVACIJO	Platforma za ciljano TV oglaševanje Castoola

Castoola TV platforma je lasten razvoj podjetja Castoola, ki TV operaterjem in televizijskim hišam omogoča ciljano TV oglaševanje, kot ga poznamo v digitalnem svetu. Od prvega predvajanega TV oglasa leta 1942 se do današnjih dni način oglaševanja ni spreminjal in je ostal zgolj ko linearno oglas. Zdaj pa Castoola omogoča interaktivne, ciljane in merljive oglase, prilagojene gledalcu.

TV oglase tako približajo gledalcu in mu omogočimo, kar se da vrhunsko uporabniško izkušnjo in hkrati pomagajo oglaševalcem pri 49% močnejšem priklicu oglasa, 13% višjem čustvenem odzivu na oglas ter 35% višjo vključenostjo gledalcev.

ZLATO PRIZNANJE

INOVATORJI	NUŠA PAVLINJEK AMADEJ LIPIČ MIRAN CVETKO VALENTINA BENKOVIČ
PODJETJE	ROTO ECO d. o. o.
ZA INOVACIJO	EcoBarrel – Sod za deževnico iz BioPolyWooda

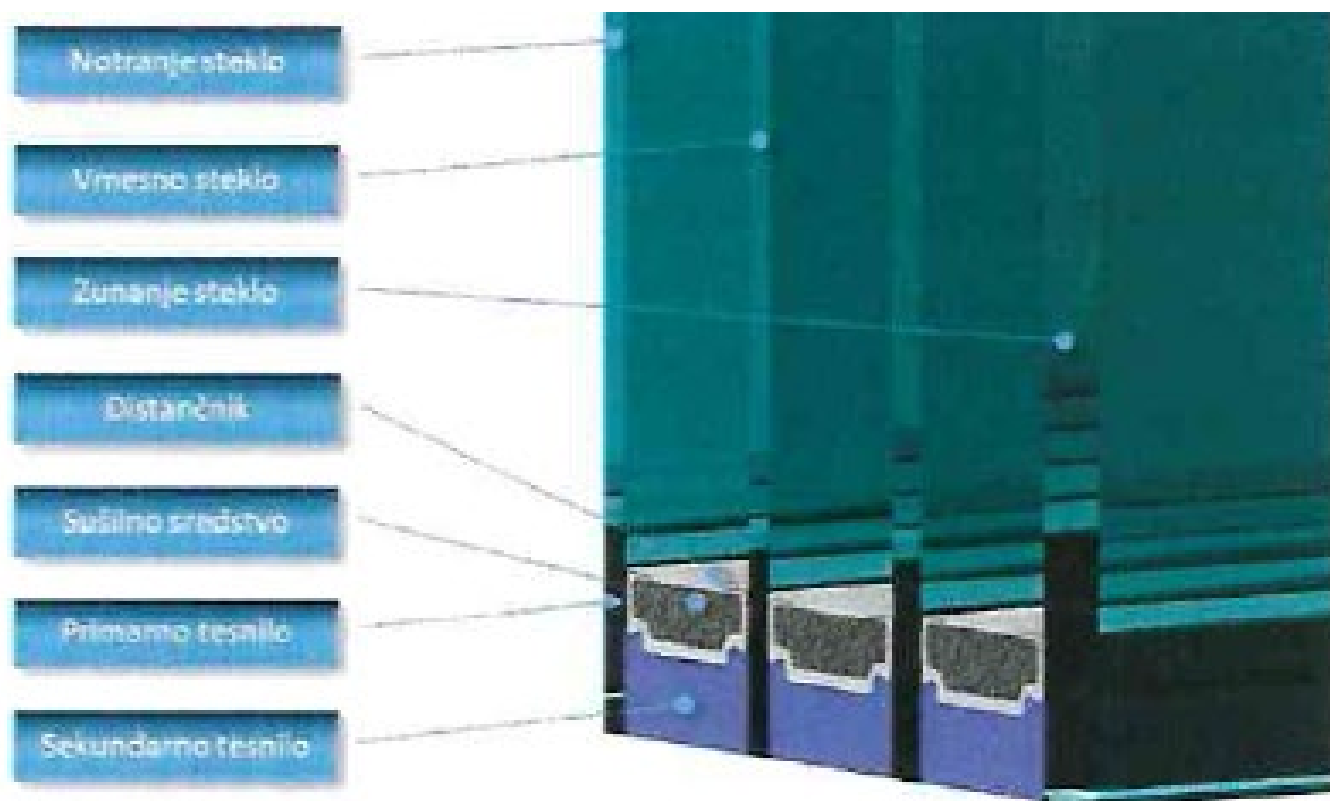
Sod za deževnico EcoBarrel je namenjen zbiranju deževnice na dvorišču ali vrtu. Izdelan je iz okolju prijaznih materialov v kombinaciji z odpadnimi sekundarnimi surovinami, ki predstavljajo dodano vrednost izdelka. Osnovo kompozita predstavlja bioosnovan polietilen, narejen iz sladkornega trsa. V podjetju se zavedajo, da je pomembno vzpodbujanje sekundarnega trga surovin in zmanjšanje količine izmeta v proizvodnih obratih. Zaradi tega so zasnovi kompozita dodali leseno žagovino iz recikliranih palet. Tako se lahko pohvalijo z izdelkom, ki je 100% reciklabilen in neškodljiv za okolje. Izmet iz proizvodnje pa se porabi za nov izdelek. Celoten izdelek je narejen po unikatni tehnologiji Rotomouldinga.

SREBRNO PRIZNANJE

INOVATORJI	ALEŠ KRALJ MATJAŽ ŽNIDARŠIČ MIROSLAV HALILOVIČ
PODJETJE	REFLEX d. o. o.
ZA INOVACIJO	Q-Air – Štiri in večkratne zasteklitve

Štirikratne in večkratne zasteklitve Q-Air omogočajo opustitev nadležne uporabe zunanjih senčil. Saj je prednost za sončno energijo optično sezonsko samo-regulirana s spremenljivim vpadnim kotom. Dosežena toplotna zaščita omogoča ekonomično gradnjo stavb brez ogrevalnega sistema (za ogrevanje zadoščajo že notranji viri toplote in vidna svetloba, ter malo pomožno ogrevanje), hkrati pa je doseženo največje možno ugodje bivanja. Zasteklitve Q-Air uporabljajo tanka vmesna stekla zaradi katerih so relativno lahke in tudi vgrajeni CO₂ odtis takih stekel je manjši od običajnih trojnih zasteklitev.

SREBRNO PRIZNANJE

INOVATORJI	RAZISKOVALNO RAZVOJNA SKUPINA CODEX
PODJETJE	CODEX d. o. o.
ZA INOVACIJO	Codex AGRI HUB bearing – Kmetijski ležaj z integrirano prirobnico

Codex Agri HUB ležaj je integrirana rešitev, ki naslavlja zahteve modernega kmetovanja. Da bi zadovoljili sodobne trende v kmetijski opremi kot je daljše in zanesljivejše obratovanje ter minimalno vzdrževanje, so razvili lastno linijo ležajev AGRI HUB, ki v praksi lahko nadomešča do 10 diskretnih komponent. Kot robustna rešitev od uporabnika kmetijske mehanizacije ne zahteva nobenega vzdrževanja ali servisiranja in jo je tudi preprosto zamenjati po njihovi življenjski dobi.

SREBRNO PRIZNANJE

INOVATORJI	EDVARD BOKAN DENIS PRKIČ
PODJETJE	ARCONT d.d.
ZA INOVACIJO	Obračalna priprava za strehe

Predstavljena inovacija je zadnji dosežek lastnega razvoja priprav in združuje napredna znanja tehnike s področja strojništva, elektrotehnike in mehatronike. Podjetje je zaradi povečanega števila naročil, ob hkratnih zahtevah po povečanju produktivnosti, pričelo z razvojem nove obračalne priprave za strehe. Nova obračalna priprava je zasnovana na novem konceptu s servo motorji, ki je bil razvit ob sodelovanju s podjetjem INEA d.o.o. Inovacija predstavlja kompleksno pripravo, ki omogoča natančno in sinhrono delovanje, kar je pomembno za nemoteno in varno delo, upoštevajoč vse ergonomске zahteve.

STROKOVNI REFERATI

VLOGA MENEDŽERJA ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST IN TRAJNOSTNI RAZVOJ V ORGANIZACIJI

mag. Anita Hrast

IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti

anita.hrast@irdo.si

POVZETEK:

V prispevku predstavljamo vlogo menedžerja za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj v organizaciji. Predstavimo posamezne izraze, trenutne evropske in globalne usmeritve ter vlogo Chief Sustainability Officer-ja (CSO). Omenimo usposabljanje za pridobitev certifikatov Vodja za družbeno odgovornost (DO) in trajnostni razvoj (TR) ter Strateginjo na to temo, ki ju od leta 2016 v Sloveniji organizira IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti. Prvi certifikat (Vodja za DO in TR) je doslej pridobilo že več kot 200 strokovnjakov, menedžerjev in mladih, ki jih zanima trajnostni razvoj in vpeljevanje družbene odgovornosti v poslovno in osebno prakso. Za certifikat Strateginjo za DO in TR pa se od oktobra letos usposablja 1. generacija strokovnjakov, ki bo usposabljanje zaključila novembra 2021. Poklici na to temo so namreč tako v svetu kot pri nas vse bolj iskani, na temo DO in TR usposobljenih kadrov pa močno primanjkuje.

Ključne besede: trajnostni razvoj, družbena odgovornost, vodja, menedžer, organizacija, podjetje, strateg, usposabljanje

UVOD

V svetu se vse bolj pojavlja potreba po uvedbi družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja v poslovanje podjetij in drugih organizacij. V ta namen je IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti pripravil že leta 2016 usposabljanje za pridobitev certifikata Vodja za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj in ga kot 1. stopnjo usposabljanja izvaja skoraj vsak mesec. Ta certifikat je doslej pridobilo že več kot 200 strokovnjakov, menedžerjev in mladih, ki jih zanima trajnostni razvoj in vpeljevanje družbene odgovornosti v poslovno in osebno prakso.

Glede na potrebe organizacij po vključitvi teh tem v samo prakso, je IRDO nadgradil usposabljanje na 1. stopnji, z uvedbo 7 modulov praktično naravnane usposabljanja z naslovom Strateginjo oz. Strateg za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj. V tem programu se oktobra in novembra 2021 usposablja šest oseb, tako iz velikih podjetij kot razvojnih agencij in kooperativ. Najboljši Strateg oz. Strateginjo bo letos prvič dobil tudi posebno priznanje v okviru podelitev Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus 2021. To nagrado inštitut IRDO podeljuje že trinajst let, več informacij o tem pa je dosegljivih na spletnih mestih www.horus.si in www.irdo.si.

V nadaljevanju predstavljamo pomen družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja za organizacije, podjetja in vlogo menedžerja na tem področju v organizaciji, predvsem iz mednarodnih virov, ki smo jih združili v okviru usposabljanja za pridobitev certifikata Strateginjo oz. Strateg za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj.

POMEMBNE MEDNARODNE USMERITVE, DRUŽBENA ODGOVORNOST IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Glede na sistemsko naravo svetovnih okoljskih izzivov je potreben sistemski in v prihodnost usmerjen pristop k okoljski trajnostnosti, ki obravnava naraščajoče negativne trende, kot so podnebne spremembe, izguba biotske raznovrstnosti, globalna prekomerna poraba virov, pomanjkanje hrane, tanjšanje ozonskega plašča, zakisljevanje oceanov, poslabšanje sistema sladkih voda in sprememba zemljiškega sistema, kot tudi pojav novih groženj, kot so nevarne kemikalije in njihovi kombinirani učinki.

Najpogostejša definicija trajnostnega razvoja je definicija Svetovne komisije za okolje in razvoj (WCED), ki trajnostni razvoj opredeljuje kot razvoj, ki zadovoljuje trenutne potrebe, ne da bi pri tem ogrožali zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij. Trajnosten razvoj sestavljajo trije ključni stebri: okoljski, družbeni in ekonomski.

Evropska komisija je družbeno odgovornost podjetij (DOP) opredelila kot odgovornost podjetij za njihov vpliv na družbo, zato jo je treba voditi iz podjetij. Podjetja lahko postanejo družbeno odgovorna z vključevanjem družbenih, okoljskih, etičnih, potrošniških in človekovih pravic v svojo poslovno strategijo in z delovanjem po zakonu. Javni organi imajo podporno vlogo s prostovoljnimi političnimi ukrepi in po potrebi z dopolnilnimi predpisi.

Zakaj je DOP pomembna? Podjetjem zagotavlja pomembne koristi v smislu obvladovanja tveganj, prihrankov pri stroških, dostopa do kapitala, odnosov s strankami, upravljanja s kadri, trajnosti poslovanja, sposobnosti inoviranja in sčasoma dobička. Za gospodarstvo EU DOP naredi podjetja bolj trajnostna in inovativna, kar prispeva k bolj trajnostnemu gospodarstvu.

Družbena odgovornost za družbo ponuja niz vrednot, na podlagi katerih lahko gradimo bolj kohezivno družbo in

na katerih lahko gradimo prehod v trajnostni gospodarski sistem.

Generalna skupščina Združenih Narodov je 25. septembra 2015 sprejela nov globalni okvir za trajnostni razvoj: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. Jedro Agende 2030 so cilji trajnostnega razvoja, zajema pa tri trajnostne dimenzije: gospodarsko, socialno in okoljsko. 17 globalnih ciljev trajnostnega razvoja (SDG – Sustainable Development Goals) je bilo sprejetih za preoblikovanje našega sveta. Cilji trajnostnega razvoja so načrt za boj proti revščini in lakoti, soočanje s podnebno krizo, doseganje enakosti spolov in še veliko več v naslednjih desetih letih. V času velike negotovosti namreč cilji trajnostnega razvoja kažejo pot naprej k močnemu okrevanju od COVID-19 in k boljši prihodnosti za vse na varnem in zdravem planetu.

Evropska Komisija si je prav tako zadala več prednostnih nalog Komisije v obdobju 2019–2024, in sicer:

- Evropski zeleni dogovor – Evropa želi biti prva podnebno nevtralna celina, tako da bo postala moderno, z viri gospodarno gospodarstvo.
- Evropa, pripravljena na digitalno dobo – Digitalna strategija EU bo opolnomočila ljudi z novo generacijo tehnologij.
- Gospodarstvo za ljudi – EU mora ustvariti privlačnejše okolje za naložbe in rast, ki omogoča kakovostna delovna mesta, zlasti za mlade in mala podjetja.
- Močnejša Evropa v svetu – EU bo okrepila svoj glas v svetu z zavzemanjem za multilateralizem in svetovni red, ki temelji na pravilih.
- Spodbujanje evropskega načina življenja – Evropa mora zaščititi načelo pravne države, če se želi zavzemati za pravico in temeljne vrednote EU.
- Nova spodbuda za evropsko demokracijo – Evropejcem in Evropejkam želi dati več besede in zaščititi EU demokracijo pred zunanjim vmešavanjem, kot so dezinformacije in sovražni govor na spletu.

Evropska Komisija je 11. decembra 2019 objavila svoje sporočilo o „evropskem zelenem dogovoru“, s katerim želi EU Evropo pripeljati v prvo podnebno nevtralno celino do leta 2050.

Pariški sporazum, sprejet na podlagi Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja, je Evropska Unija odobrila 5. oktobra 2016. Cilj člena 2(1)(c) Pariškega sporazuma je okrepitev odziva na podnebne spremembe, med drugim z zagotavljanjem, da se bodo finančni tokovi ujemali z usmerjenostjo v zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in k razvoju, odpornemu na podnebne spremembe. V zvezi s tem je Evropski svet 12. decembra 2019 sprejel

sklepe o podnebnih spremembah. V tej luči je ta uredba ključen korak k cilju doseganja podnebno nevtralne Unije do leta 2050. V ta namen je Združeno kraljestvo od 31. oktobra–12. novembra 2021 v Glasgowu gostilo 26. konferenco pogodbenic Združenih narodov o podnebnih spremembah (COP26).

Cilji konference:

- 1. Zagotoviti globalno neto ničlo do sredine stoletja in doseči 1,5 stopinje.** Države se poziva, naj predložijo ambiciozne cilje za zmanjšanje emisij do leta 2030, ki bodo v skladu z doseganjem ničle emisij do sredine stoletja. Za doseg teh ciljev bodo države morale: pospešiti postopno opuščanje premoga, zmanjšati krčenje gozdov, pospešiti prehod na električna vozila, spodbujati naložbe v obnovljive vire energije.
- 2. Prilagoditi se zaščiti skupnosti in naravnih habitatov.** Podnebje se že spreminja in se bo še naprej spreminjalo, tudi ko zmanjšujemo emisije z uničujočimi učinki. Na COP26 moramo sodelovati, da bi državam, ki so jih prizadele podnebne spremembe, omogočili in jih spodbudili: varovati in obnovljati ekosisteme, zgraditi obrambo, opozorilne sisteme ter odporno infrastrukturo in kmetijstvo, da se izognemo izgubi domov, sredstev za preživetje in celo življenj.
- 3. Mobiliziranje financ.** Za uresničitev prvih dveh ciljev morajo razvite države izpolniti obljubo, da bodo do leta 2020 zbrale vsaj 100 milijard dolarjev za financiranje podnebja na leto. Mednarodne finančne institucije morajo odigrati svojo vlogo, vsi pa naj bi si prizadevali za sprostitev bilijonov financ zasebnega in javnega sektorja, potrebnih za zagotovitev globalne neto ničle.
- 4. Sodelovanje pri uresničevanju.** S skupnimi močmi se lahko spopademo le z izzivi podnebne krize. Na COP26 želijo dokončati Pariški pravilnik (podrobna pravila, ki omogočajo delovanje Pariškega sporazuma), pospešiti ukrepe za obvladovanje podnebne krize s sodelovanjem med vladami, podjetji in civilno družbo.

V času pisanja tega članka je konferenca še potekala, zato končni dogovori še niso bili javno objavljeni.

VLOGA DIREKTORJA OZ. VODJE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ – CHIEF SUSTAINABILITY OFFICER (CSO)

Raziskave ugotavljajo, da trije pogoji spodbujajo organizacije k imenovanju direktorjev za trajnostni razvoj (Chief Sustainability Officer – CSO):

- Zunanje okolje se spreminja hitreje kot notranjost organizacije, zato organizacija potrebuje nekoga, ki ji bo pomagal pri prilagajanju spremembam.

- Zunanji nadzor deležnikov se povečuje, pričakovanja glede organizacije pa še niso našla načina, kako to doseči v svoji sedanji strukturi, vodstvenih delavcih in v okvirih upravljanja.
- Podjetje priznava, da so tveganja ESG (Environmental, Social & Governance (ESG)) dovolj velika, da so strateška.

Čeprav so podrobni mandati CSO tako raznoliki kot podjetja, v katerih delajo, je raziskava odkrila tri temeljne teme splošnih odgovornosti CSO:

- Zaznavajo zunanje okolje in prenesejo vpogled v podjetje.
- Pomagajo organizaciji preoblikovati njeno strategijo.
- Zagotovijo vodenje misli in pomagajo pri usklajevanju ekip z vključevanjem, izobraževanjem in povezovanjem.

Proces vzpostavitve družbene odgovornosti in prispevkov organizacije k trajnostnemu razvoju zahteva več časa in močno vodstvo na ravni vrhnjega menedžmenta. Vse to je privedlo do pojava glavnega direktorja za trajnostni razvoj (CSO) v mednarodnih organizacijah in podjetjih. Pred slabima dvema desetletjema je bilo delovno mesto CSO novost. Prvo znano imenovanje za CSO je bila Linda Fisher v podjetju Dupont leta 2004. Od takrat do leta 2011 je bilo v javnih podjetjih v ZDA imenovanih kar 29 CSO-jev, leta 2020 pa so podjetja Fortune 500 zaposlila več CSO kot v preteklih treh letih skupaj.

CSO ima temeljno vlogo pri upravljanju trajnosti z/s:

- Vzpostavitev struktur upravljanja ESG za zagotovitev ustreznega upoštevanja tveganj.
- Zagotavljanjem nadzora in ravnovesja pri odločanju, tako da so interesi deležnikov ustrezno zastopani navzgor, navzdol in v celotni organizaciji.
- Prispevanjem k upravnim organom v njihovih organizacijah – od svetovanja upravnemu odboru, predsedovanja pododborom ESG, sodelovanja v delovnih skupinah in pomoči pri oblikovanju dnevnega reda o odborih za tveganje, revizijo, odškodnine in velike spremembe.

Vodje trajnostnega razvoja (CSO):

- pomagajo organizacijam zagotoviti, da so njihove poslovne prakse ekonomsko, okoljsko in družbeno trajnostne;
- trajnostni strokovnjaki razvijajo, upravljajo in spremljajo trajnostno strategijo podjetja ter so odgovorni za izboljšanje okoljskega, družbenega in gospodarskega vpliva organizacije;

- sodelujejo z vodstvom, zaposlenimi, strankami, deležniki in delničarji podjetij, da zmanjšajo vpliv podjetja na okolje.

V zadnjih letih so CSO postali vse pomembnejši v velikih podjetjih. Vloga CSO je odvisna od organizacije. Na splošno je to mesto odgovorno za sprejetje ali upravljanje strategije trajnosti podjetja. Glede na velikost in vrsto organizacije lahko opis delovnega mesta CSO vključuje katero koli ali vse te odgovornosti:

- Razvija in izvaja strategije za obravnavo rabe energije, varčevanja z viri, recikliranja, zmanjševanja onesnaževanja, odstranjevanja odpadkov, transporta, izobraževanja in oblikovanja stavb.
- Ustvarja in vzdržuje proračune in urnike programov za trajnost.
- Razvija metodologije za oceno izvedljivosti ali uspešnosti trajnostnih pobud.
- Spremlja in ocenjuje učinkovitost trajnostnih programov.
- Oцени in odobri predloge za trajnostne projekte ob upoštevanju dejavnikov, kot so stroškovna učinkovitost, tehnična izvedljivost in integracija z drugimi pobudami.
- Razvija projektne predloge, poročila o trajnosti, prijave za donacije, predstavitve in tržne kampanje.
- Vodi zaposlene, ki delajo na trajnostnih projektih.
- Izvajanje neposrednih ciljev in operacij trajnostnega programa za zagotovitev skladnosti z lokalnimi, državnimi, zveznimi in okoljskimi zakoni ter notranjimi politikami in predpisi.

Podjetje za medije in dogodke GreenBiz v svojem poročilu o stanju poklica 2020 ugotavlja, da obstaja širok nabor nadomestil za trajnostne menedžerje, pri čemer se letne plače gibljejo od 50. 000 do 280.000 USD (42. 373, 84 do 237. 293, 49 EUR). Razpon je bil za direktorje še širši, od 72. 000 do 1 milijon dolarjev, medtem ko so podpredsedniki uprav poročali o skupnem nadomestilu do 1, 2 milijona dolarjev. Glassdoor medtem poroča, da je povprečno letno plačilo za CSO 68. 456 USD (58. 014, 87 EUR), čeprav so plače v razponu od 31. 000 do 153. 000 USD.

Praviloma imajo osebe na delovnih mestih CSO opravljen vsaj dodiplomski študij – diplomo iz poslovanja, okoljske znanosti, inženiringa ali družbenih ved, vse pogostejše pa so tudi zahteve po podiplomskem študiju. Mnogi strokovnjaki so zato magistrirali na sorodnem področju. Za vstop na mesta pa ni potrebna podiplomska izobrazba. Višjo izobrazbo ima 37 % podpredsednikov, 40 % direktorjev in 32 % menedžerjev magisterij poslovne administracije.

Mednarodno združenje strokovnjakov za trajnostni razvoj (ISSP) ponuja izobraževalna orodja in storitve za člane, da pridobijo certifikat Sustainability Excellence Associate (SEA), ki je namenjen strokovnjakom, ki so novi na tem področju, in je predpogoj za poverilnico Sustainability Excellence Professional (SEP).

Po poročilu Greenbiz -a o stanju poklica 2020 so najhitreje rastoče kompetence tistih, ki imajo trajnostne vloge (na podlagi analize uporabniških podatkov podjetja LinkedIn) v organizacijah naslednje:

- Krožno gospodarstvo
- Predstavitvene sposobnosti
- Ustvarjalno reševanje problemov
- Trajnost podjetja
- EHS (okolje, zdravje in varnost)
- Analiza podatkov
- Pisanje poročil
- Spremljanje okolja

KAKO POSTATI GLAVNI TRAJNOSTNI DIREKTOR (CSO)?

Obstaja veliko poklicnih poti, ki lahko pripeljejo do položaja CSO. Strokovnjaki prihajajo iz različnih okolij, vključno s podjetji, znanostjo, okoljskimi študijami, inženiringom in komunikacijami. Ne glede na izobrazbo posameznika in stopnjo le-te obstaja več možnosti za začetek trajnostne kariere. Tu je pregled tega, kar posameznik potrebuje:

- Visoka šola: Za profesionalni trajnostni poklic potrebuje oseba najmanj diplomu. Za vodilne položaje je prednost magisterij s sorodnega področja.
- Izkušnje: Če oseba nima povezanih delovnih izkušenj, so študentski projekti, pripravništvo in prostovoljno delo dobri načini, da svojim referencam dodajo izkušnje pri ustvarjanju življenjepisov.
- Certificiranje: možnosti certificiranja za trajnostne strokovnjake, odvisno od področja njihove specializacije), vključujejo ISSP in metodologijo okoljske presoje za gradbene raziskave (BREEM).
- Iskanje zaposlitve: Poleg uporabe najboljših spletnih mest za zaposlitev (iskanje z izrazi, kot sta »trajnost« in posameznikova lokacija), posamezniki uporabijo oglasne deske, ki se osredotočajo na zelena in okolju prijazna delovna mesta, vključno z okoljskimi karierami možnostmi, GreenBiz Jobs in Idealistom.

Trajnostni menedžerji običajno delajo v pisarniškem okolju, delo vključuje veliko porabljenega časa in pogosta potovanja. Obeti za zaposlovanje trajnostnih strokovnjakov so veliki, saj se podjetja še naprej osredotočajo na okoljsko, socialno in upravljavsko poročanje, vprašanja podnebnih sprememb ter povpraševanje zaposlenih in strank po trajnosti. Dejansko je raziskava Deloitte »Climate Check« pokazala, da je več kot 80 % vodstvenih delavcev zaskrbljenih zaradi podnebnih sprememb, skoraj 25 % podjetij pa namerava v naslednjem letu pospešiti svoja prizadevanja za okoljsko trajnost. Trajnostni zagon se odraža v nadaljnjih ugotovitvah v poročilu o stanju poklica GreenBiz. Glede na študijo je v letu 2019 pri LinkedInu prišlo do 10 -odstotne rasti objav za delovna mesta za vloge z naslovi, povezanimi s trajnostjo, kar po mnenju GreenBiz presega splošno rast vseh objavljenih delovnih mest.

Od leta 2020 je 58 % velikih organizacij v zadnjih dveh letih povečalo število zaposlenih na področju trajnosti, povprečna velikost ekipe pa se je od leta 2010 nenehno povečevala. Podjetja iz seznama Fortune 500 imajo v svojih vodilnih odborih pogosto CSO. Manjša podjetja in neprofitne organizacije imajo lahko zaposlene na področju trajnostnega razvoja na nižjih funkcijah. Poročilo GreenBiz o stanju poklica 2020 ugotavlja, da so nazivi delovnih mest z največjo rastjo v letu 2019 (na podlagi analize podatkov družbe LinkedIn za medije/dogodke) analitik trajnosti, specialist za trajnost in svetovalec za trajnost, pri čemer so se vsi povečali za 20 % v primerjavi z dvema prejšnjima letoma.

Naraščajoča vloga CSO v ključnih forumih za upravljanje:

Upravni odbor

- odobri trajnostno strategijo, zagotovi njeno integracijo v celotnem podjetju in spremlja uspešnost glede na načrt (vključno s cilji in proračuni);
- nadzira lastništvo tveganj, povezanih z ESG, in zagotavlja, da obstaja učinkovit program za ugotavljanje, ocenjevanje, upravljanje, spremljanje in razkrivanje tveganj, povezanih z ESG;

Odbor za tveganja

- vzpostavlja neposreden nadzor nad obvladovanjem tveganj v podjetju in ocenjuje izpostavljenost podjetja pri vseh tveganjih v primerjavi z navedenim nagnjenjem k tveganju;
- oceni kakovost obvladovanja tveganja ESG in obseg, v katerem posebne strategije obvladovanja tveganja delujejo, kot je predvideno;

Revizijska komisija

- pomaga upravnemu odboru pri izpolnjevanju obveznosti upravljanja podjetij in nadzoru odgovornosti v zvezi s poročilom o financah in uspešnosti podjetja, računovodstvom skupnega kapitala in vrednosti, sistemi

notranje kontrole in zunanjim razkritjem - vključno s tistimi, ki so povezana z ESG;

Odbor za nadomestila ali prejemke

- oblikuje in izvaja strukture nagrajevanja ter motivira zaposlene na načine, ki spodbujajo dolgoročno ustvarjanje vrednosti v celotni verigi vrednosti in si prizadevajo okrepiti sposobnost organizacije za doseg ciljev ESG;

Odbor za upravljanje in imenovanja

- imenuje direktorje in višje vodstvo s primernimi veščinami in izkušnjami za napredovanje strategije ESG.

Nekatere organizacije imajo dodatne odbore upravnih odborov, na primer poseben odbor za trajnost, ločen od odborov za tveganja in revizijske odbore, s predstavniki, ki medsebojno delujejo za ugotavljanje, spremljanje in pregled tveganj, povezanih z ESG.

PRIHODNOST GLAVNEGA DIREKTORJA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Perspektiva Deloitte in Inštituta za mednarodne finance je poročilo, ki obravnava razvijajočo se vlogo glavnega direktorja za trajnostni razvoj (CSO) v industriji finančnih storitev. Vloga CSO bo v naslednjih dveh letih postala pomembnejša, CSO se pojavlja kot »glavni čutillec« v organizaciji. Zahteve za CSO so običajno naslednje:

- CSO-ji razlagajo spremembe v zunanjem trajnostnem okolju in opredelijo strateške posledice za svoje podjetje.
- Zadolženi so za vplivanje, komuniciranje in presek organizacijske kompleksnosti, da bi podjetje lahko izpolnilo zaveze ESG.

Raziskava: anketirali so več kot 80 strokovnjakov za trajnostni razvoj – kako podjetja za finančne storitve vidijo vlogo CSO. Poročilo obravnava, zakaj se nekatere institucije odločijo za imenovanje CSO, kaj lahko pričakujejo od CSO in kateri modeli upravljanja so delovali bolje kot drugi. Več kot 80 trajnostnih strokovnjakov, ki delajo v več kot 70 različnih organizacijah, je v raziskavi prispevalo svoje poglede. Med njimi so bili menedžerji za trajnostni razvoj (CSO), glavni izvršni direktorji (CEO) in glavni direktorji za tveganja (CRO), skupaj z vodji trajnosti, ESG in strategije. Anketiranci so predstavljali upravljavce premoženja, zavarovalnice in banke v Evropi, Severni Ameriki, Aziji in nastajajočih trgih. Manj kot 15 odstotkov anketirancev je poročalo, da imajo CSO, čeprav je imela skoraj polovica vodje trajnostnega razvoja ali enakovredne, nadaljnjih 12 odstotkov pa vodje ESG. Manj kot četrtina jih je poročala, da v svoji organizaciji nimajo temu enakovredne vloge.

CSO je v organizaciji strateški mislec. Vloga se razvija, saj imajo organizacije še dolgo pot, preden je trajnost v celoti vključena v vsako funkcijo, proces in osebo. Ena od osrednjih ugotovitev raziskave je, da podjetja, ki so ime-

novala CSO (in jim dala močno podporo vodstva ter širok, strateški mandat), vidijo koristi od tega, da imajo na vrhu svojih organizacij »glavnega čutilca«. V svetu, kjer hitrost, obseg in zapletenost sprememb lahko ogrozijo organizacije, obstaja nujna potreba po strateških mislecih, ki lahko pojasnijo tozadevna vprašanja, mobilizirajo svoje sodelavce in organizirajo namenske spremembe.

Interakcije CSO v tipični organizaciji glede na trajnost (Deloitte, 2021) so tako z glavnimi direktorji, kot tudi z vodji posameznih oddelkov, predvsem pravnim. Komu poroča CSO?

- Glavnemu direktorju (32 %)
- Vodji komuniciranja /marketinga (13 %)
- Vodji HRM (9 %)
- Vodji strateškega upravljanja (9 %)
- Drugim (37 %)

Glavni direktor za trajnost naj bi imel naslednje potrebne veščine:

- Prefinjeno razumevanje svetovne krajine odgovornosti podjetij in najboljših praks.
- Sposobnost uspešnega dela z ljudmi iz različnih funkcionalnih in kulturnih okolij.
- Lahko predvideva trende in težave v podjetju in družbi.
- Ima odlične pisne in ustne komunikacijske sposobnosti.
- Je poklicni in izkušeni praktik na področju trajnostnega razvoja/DOP okolja.
- Je strateški načrtovalec in vplivnež.
- Ima močne medosebne sposobnosti in sposobnost interakcije z vodilnimi delavci.
- Ima odličen ugled za presojo.
- Ima uporabna usposabljanja o standardih poročanja o trajnosti.
- Poslovnost.

Za zaključek naj izpostavimo še pet premikov vloge CSO, ki je dozorela, se razvila in pokazala nov poudarek:

- **KOLEKTIVNA KORIST:** Vloga CSO se je preusmerila iz osredotočenosti na taktično izvajanje okoljskih in družbenih pobud v smer zagotavljanja koristi za deležnike in delničarje hkrati.
- **INOVACIJA:** Razmišljanje nad običajnimi izboljšavami, CSO krepijo inovacije, da bi zadostili potrebam po trajnostno oblikovanih izdelkih in procesih, ki izpolnjujejo radikalno drugačna merila.
- **VKLJUČEVANJE DELEŽNIKOV:** CSO aktivno sodelujejo pri signaliziranju zavezanosti podjetja k trajnosti

preko več kanalov komuniciranja. Komunikacija trajnostnega programa za zunanje deležnike, kot so stranke in mediji, pa tudi notranje deležnike, kot so zaposleni, je ključna odgovornost CSO.

- **DOSTOP:** Ne glede na njen hierarhični položaj se vloga CSO dotika poslovanja na vseh ravneh in deluje čez vse organizacijske stebre. CSO se nemoteno premika od sodelovanja z zaposlenimi v celotnem podjetju do vplivanja na osnovno vizijo in strategijo podjetja.
- **PODPORA TEAMA:** Uspeh CSO je odvisen od skrbne orkestracije in sodelovanja več ekip iz celotne organizacije. Z vključevanjem trajnosti v vse pore poslovanja, CSO krepi poslovne vodje, da si prav tako lastijo trajnostne dosežke podjetja.

SKLEPNE MISLI

Po mnenju tujih podjetnikov in raziskovalcev je sedaj odličen čas za biti ESG strokovnjak. PwC ima namen vložiti 12 milijard \$ za ustvarjanje 100, 000 neto novih zaposlitev v ESG do l. 2026 (36 % povečanje zaposlenih v podjetju, sedaj jih imajo 284, 000). PwC-jevi največji konkurenti – Deloitte, EY, KPMG, McKinsey, Boston Consulting Group in drugi – prav tako načrtujejo povečanje zaposlovanja na področju ESG. Dejansko bo v prihodnjih letih primanjkovalo dovolj usposobljenih vodij za vsa CSO razpoložljiva delovna mesta.

Tudi v Sloveniji vse bolj narašča potreba po vodjih za trajnostni razvoj in družbeno odgovornost, še posebej pa po strateških 'mislecih' in 'čutilcih' v organizacijah, podjetjih. Prav ti namreč lahko pomagajo uveljavljati strateške načrte, izvajati vključujoče sodelovanje z deležniki in pokriti vseh 7 osrednjih tem in 7 osrednjih načel standarda za družbeno odgovornost ISO26000: 2010. Z vključujočim sodelovanjem z zaposlenimi in drugimi deležniki lahko nato pripravijo tudi odlična trajnostna poročila, kar skozi komunikacijo navznoter in navzven prikaže resnično vrednost podjetja in njegov prispevek k okoljskim, družbenim in gospodarskim izzivom, ki nam jih vsem prinašata tako sedanjost kot prihodnost. Ustrezna znanja na to temo pa so ključna, da lahko v organizaciji sploh pričnemo uvajati družbeno odgovornost in s tem prispevamo k trajnostnemu razvoju.

VIRI:

Hrast, A. in Roškar S., 2021: Interno gradivo za usposabljanje za pridobitev certifikata Vodja in Strateginja za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj. Ter dodatno tuji in slovenski viri v tem gradivu. IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti, Ljubljana.

*Če hočeš dobiti, kar si želiš,
se moraš ves čas gibati in ustvarjati nove priložnosti.*

Če le sediš, se ne bo zgodilo nič.

(Kate White)

SOCIALNA PRAVIČNOST V CERTIFIKACIJSKI SHEMI OD ZIBELKE DO ZIBELKE; CRADLE TO CRADLE CERTIFIED®

Marko Krajner, Msc.

3ZEN d.o.o.
marko.krajner@3zen.si

POVZETEK:

Koncept Cradle to Cradle Certified® opredeljuje in razvija ponovno uporabo izdelkov. V primerjavi s tradicionalnim recikliranjem ohranja enak nivo kakovosti surovin skozi življenjske cikle, uporabljajo pa se le varne kemikalije.

Izdelki so razviti v skladu z načelom ohranjanja kakovosti surovin v več življenjskih ciklih, tudi če upoštevamo uporabo, proizvodne procese in ponovno uporabo. To pomeni: brez odpadkov, saj so vse sestavine v naslednjem ciklu obravnavane kot hranila. Pravi materiali so vključeni v določene cikle (metabolizem) ob pravem času in na pravem mestu.

Pristop krožnega gospodarstva analizira ekonomijo recikliranja v vrednostni verigi, kar vodi k ustvarjanju prihodkov iz recikliranih materialov. Cradle to Cradle Certified® določa ohranjanje kakovosti in stroškovno učinkovitost verige z dodano vrednostjo. Ponovna uporaba materialov od izdelkov Cradle do Cradle Certified® omogoča, da so stroški materiala čim bolj podobni stroškom materialov. Tudi če nastanejo dodatni stroški zaradi predelave ali čiščenja, so še vedno nižji od tržne cene materiala.

Model Cradle to Cradle Certified® prenaša načelo »kakovost je enaka količini« v industrijske sisteme. Pretok materialov je zasnovan tako, da je koristen in uporaben za obnovo in ohranjanje bioloških in tehničnih virov. Ta pristop izhaja iz težnje po sonaravnem delovanju in zmanjšanju negativnih vplivov na okolje.

Eden od petih kriterijev v ocenjevanju proizvoda je socialna pravičnost.

1. UVOD

1.1. Cradle to Cradle Certified® Oblikovanje opredeljuje in razvija izdelke, ki omogočajo kroženje snovi

Ideja – Cradle to Cradle® Design opredeljuje in razvija krožne izdelke. V zvezi z razlikovanjem od običajnega recikliranja raven kakovosti surovin ostaja na enaki ravni skozi več življenjskih ciklov izdelka, uporabljajo pa se samo zanesljivo »ocenjene varne kemikalije« (snovi).

Izdelki so razviti po vzoru za ohranjanje kakovosti surovin v več življenjskih ciklih ob upoštevanju proizvodnih pro-

cesov, uporabe in ponovne uporabe. To pomeni: brez odpadkov, vse sestavine veljajo za hranila. Pravi materiali so integrirani v določenih ciklih (metabolizem) ob pravem času in na pravih mestih.

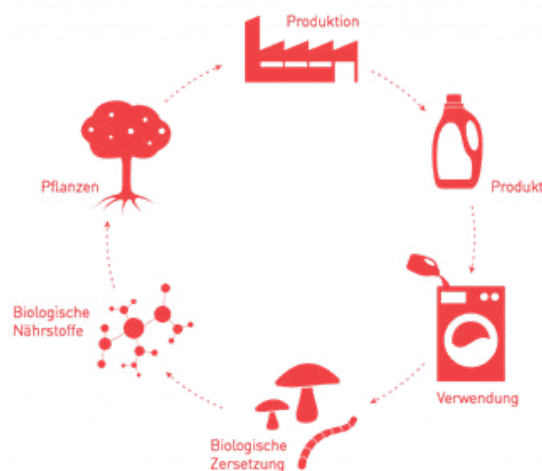
Poznamo 3 načela oblikovanja Cradle to Cradle®:

- odpadki = hranila,
- energija: uporaba obnovljivih virov,
- raznolikost.

Narava kot model odraža nenehno dogajanje v izdelku Cradle to Cradle®:

Pomladno cvetenje dreves je le navidezno preobilno ali odveč. Iz nekaj cvetov se razvijejo semena, ki zrastejo v nova drevesa. Vsi cvetovi, ki se ne uporabijo za razmnoževanje, padejo na tla, se razgradijo in postanejo hranila.

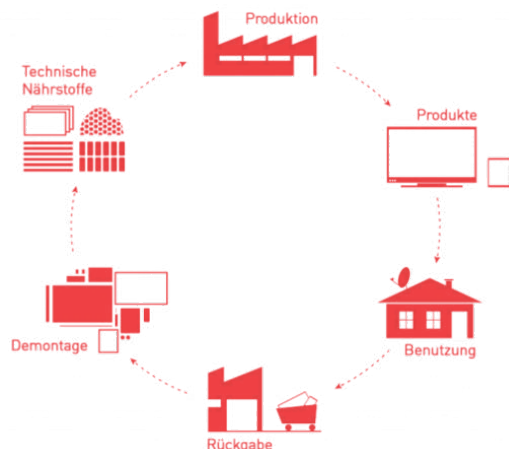
Izdelki Cradle to Cradle® dosegajo novo kakovostno razsežnost in se odlikujejo po visoki ekonomski vrednosti in racionalnosti, v najboljšem primeru brez škode do okolja. Dosegajo veliko prijaznost do potrošnikov in so značilne spremembe paradigme do vedenja potrošnikov in v industrijski proizvodnji. Cradle to Cradle® Design ne določa samo oblike, funkcionalnosti in sestavin izdelka. Cilj je stremeti k novi dimenziji kakovosti in varnosti v neskončnih ciklih.

Slika 1: Biološki cikel

Cradle to Cradle® oblikovanje prenaša načelo »Kakovost je enaka količini« v industrijske sisteme. Materiali in materi-

alni tokovi so zasnovani tako, da so koristni za obnovo in ohranjanje bioloških in tehničnih virov. Ta pristop sprošča sedanjo obveznost zmanjšanja ali omejevanja potreb zaradi negativnih vplivov na okolje.

Slika 2: Tehnični cikel

Blago široke porabe (naravna vlakna, kozmetika, detergentsi itd.) so zasnovani tako, da jih je mogoče uporabljati v bioloških ciklih znova in znova. Razgrajujejo se na organska hranila in spodbujajo biološka hranila in sisteme, kot je rast rastlin. Obnovljive surovine so osnova za nove izdelke.

Servisni izdelki (televizorji, avtomobili, sintetična vlakna itd.), tako imenovana tehnična hranila, se razgradijo, da omogočajo proizvodnjo novega blaga po izpolnitvi svoje prvotne funkcije. Uporabniki/potrošniki kupujejo samo ustrezne storitve, npr. televizijo. Materiali ostajajo v lasti proizvajalca, ki jih obdrži z zbiranjem in jih ponovno prevzame v tehnični cikel.

1.2. Merila ocenjevanja v certifikacijski shemi

Certifikacijska shema obravnava 5 ključnih področij:

- Material Health,
- Material Reutilization,
- Renewable Energy,
- Water Stewardship,
- Social Fairness.

Slika 3: Vseh 5 področij ocenjevanja

Skozi oči trajnostnega razvoja oz. primerjave koncepta C2C je na naslednji slika predstavljena diferenciacija med bodočo Krožno in trenutno Linearno ekonomijo.

	Cradle to Cradle®	Trajnost
Perspektiva	Cradle to Cradle	Predvsem Cradle to Grave
Usmeritev	Doseganje ciljev trajnostnega razvoja	Zmanjševanje, izogibanje in minimiziranje problemov
Metode	Krožnost, Cradle to Cradle, Povratna zanka in predvidevanje	Linearnost, Cradle to Grave, predvidevanje
Kazalci	Kakovostni pred količinskimi	Količinsko
Vpliv na okolje	Maksimiranje pozitivnih učinkov za ljudi, okolje in za vzdrževanje kakovosti surovin	Kvantitativen pristop, cilj je zmanjševanje negativnih vplivov
Poudarek	Dobiček	
	Ljudje	
	Planet	
	Zadovoljstvo	

Slika 4: Primerjava med Cradle to Cradle in Trajnostjo

2. SOCIALNA PRAVIČNOST (SOCIAL FAIRNESS)

2.1. Kaj je potrebno z vidika standarda?

Vzpostaviti je potrebno sistem upravljanja, ki podpira doseganje zavez politike človekovih pravic znotraj poslovanja organizacije.

Vzpostaviti je potrebno sistem upravljanja, ki podpira doseganje zavez politike človekovih pravic v dobavni verigi izdelka. Vsled tega mora biti dokumentirano:

- Določeno osebje z etičnimi odgovornostmi pri pridobivanju virov.
- Določena nadzorna funkcija in postopek.
- Definirani postopki za obveščanje dobaviteljev o politiki organizacije o človekovih pravicah.
- Definirane pogodbene zahteve dobavitelja za skladnost in spremljanje politike človekovih pravic.
- V pogodbah do dobaviteljev zahtevati, da razširijo pričakovanja glede družbene odgovornosti na svoje dobavitelje.
- Ocenjevanje novih dobaviteljev pred oddajo naročil, da se ugotovi, ali lahko dobavitelj izpolni zahteve.
- Politika in postopki za hitro izvajanje korektivnih in preventivnih ukrepov.
- Izvedena izobraževanja za odgovorno pridobivanje virov in spoštovanje človekovih pravic.
- Definirani poslovni postopki za ugotavljanje in dokumentiranje vzroka in reševanja vprašanj človekovih pravic in/ali vpliva v dobavni verigi, ki nastanejo kot posledica revizij ali pomislekov zaposlenih oz. druge tretje osebe.

Politika človekovih pravic, cilji in napredek, opis škodljivih učinkov, informacije o virih, vključno z številom dobaviteljev po geografski lokaciji je zahtevano za:

- Proizvodno lokacijo,

- Dobavitelje nivoja 1,
- Dobavitelje komponent in surovin z visokim tveganjem.

Vključeno mora biti sodelovanje zainteresiranih strani in povratne informacije o obvladovanju tveganj za človekove pravice, za samo oblikovanje strategije in poslovanja organizacije.

Pri ponovnem certificiranju se meri napredek pri merjenju strategije.

2.2. Ob sami izvedbi certificiranja

Vodstvo podjetja mora izkazati zavezanost in podporo pri ustanavljanju, spodbujanju, vzdrževanju in izboljšanju kulture socialne pravičnosti.

V kolikor so prepoznana visoko tvegana področja v organizaciji, se zahteva socialna revizija, preko akreditiranih revizorjev.

Pritožbeni mehanizem omogoča zaposlenim in drugim deležnikom, da so upravičeni do odškodnine v primeru kršenja človekovih pravic.

Organizacija mora izvesti projekt pozitivnega družbenega vpliva, ki merljivo izboljšuje: življenje zaposlenih, lokalno skupnost ali družbeni vidik vrednostne verige.

Organizacija mora uporabljati odprto in pregledno upravljanje in poročanje, kako se tveganja v zvezi z pravicami obvladujejo ter kako so škodljivi učinki obravnavani in javno dostopni.

Vzpostavljen mora biti certifikacijski program, ki ga priznava C2CPH, če pa ni na voljo, se pri recertifikaciji izvede pregled sledljivosti.

Izvedeno mora biti usposabljanje o uporabi osebne zaščitne opreme, priznavajo se sheme ISO 14001, ISO 45001, ...

Zelo pozitivno so ovrednotene druge certifikacijske sheme s strani tretjih oseb, npr. BSCI, SA 8000, B-Corp, GSCP, WRAP in druge sheme.

2.3. Wolford skozi oči Social Fairness

Avstrijsko tekstilno podjetje Wolford z lokacijama Bregenz v Avstriji in Murska Sobota v Sloveniji odpira novo zgodbo v smeri krožnega gospodarstva. To je preboj na področju oblačil in tekstilij.

Po petih letih timskega dela v konzorciju 15-tih podjetij so uspeli v letu 2019 certificirati tako biološki cikel razgradnje preko industrijskega kompostiranja kot tudi tehnični cikel preko razgradnje tekstilij.

Obe certifikaciji sta izvedeni na ravni GOLD Level Cradle to Cradle Certified® in videz je »luksuzen«.

Think global, act local
Local manufacturer Innovation, Global Consumer Innovation
Innovation of territory (within Europe) Austria and Slovenia
Production in Europe
Moving people in the area
Silicon Valley of textiles
Quality stimulates Innovation
Cooperation's with others to move industry, e.g. Gucci
Stimulating Quality Innovations (Luxury) locally
Care of people, Material Health Aspect
Consequence is "bing me back" - Involvement of customer

Slika 6: Konzorcijsko sodelovanje v projektu Wolford

Slika 6: Certificirana linija premium tekstila Wolford

3. ZAKLJUČEK

Socialna pravičnost kot eden od petih kriterijev igra pomembno vlogo v konceptu Cradle to Cradle Certified®, kjer se kaže njena celovitost in širši zajem deležnikov glede na ostale certifikacijske sheme.

Koncept Cradle to Cradle® izboljšuje ekonomičnost v celotnem vrednostnem ciklu izdelka. S tem povezana tveganja v dobavni verigi in proizvodnji dosegajo večjo preglednost. Stroški gospodarstva, okolja in družbeni vidiki postanejo predvidljivi in dobičkonosni.

V celotni dobavni verigi se preučujejo in pregledno uporabljajo vse snovi in materiali od surovin do izdelkov v konceptu oblikovanja Cradle to Cradle®.

Rezultat takšnega pristopa so izdelki vrhunske kakovosti. Tudi zato je uporaba surovin v zaključenih krogih praksa prihodnosti, ki jo ne omejujejo izgube ali omejeni materialni viri.

Izgube materialov ni, odpadkov ni.

LITERATURA IN VIRI

Spletni vir:

www.epeaswitzerland.com

<https://company.wolford.com/sustainability/cradle-to-cradle-certified-collection/>

[1] McDonough, W., Braungart, M. (2002), *Cradle to Cradle, Remaking the way we make things*, New York, North Point Press.

[2] Cradle to Cradle Certified™ Trademark and Cradle to Cradle® C2C® Copyright (2017), Registered trademarks of McDonough Braungart Design Chemistry (MBDC). Cradle to Cradle Certified™ is a certification mark licensed exclusively by the Cradle to Cradle Products Innovation Institute (C2CPII), all rights reserved. www.c2ccertified.org, Accessed 15 November 2017.

Ne zapravljajmo energije s prikrivanjem napak.

Iz vsakega neuspeha se moramo nekaj naučiti in se pripraviti na nov izziv.

Nič ni narobe, če nam vedno ne uspe. Ljudje rastemo na podlagi svojih napak.

(Stanley Judd)

KAKOVOST IN ODGOVORNOST V ZDRAVSTVU

Biserka Simčič, spec. posl. ekon., QSM
prim. Daniel Grabar, dr. med., spec. anest

Ministrstvo za zdravje
Splošna bolnišnica Murska Sobota

biserka.simcic1@gmail.com
daniel.grabar@sb-ms.si

UVOD

Kakovost v sodobnosti postaja vse bolj neizprosna, njene zahteve omogočajo vesoljske polete, izdelavo sodobnih tehnoloških pripomočkov, oblikujejo naša življenja in nas postavljajo pred vsakodnevne dileme stalnega izbiranja med bolj ali manj kakovostnimi izdelki, storitvami, resnicami ali interpretacijami dogajanja. Človek sodobnosti postavlja kakovost med nepogrešljive vrednote, ko izbira izdelke ali storitve, ki jih potrebuje, se pa znajde v različnih vlogah, ko kot ustvarjalec ponudbe sodobne družbe izvaja svoje zadolžitve

Pandemija in epidemija COVID-19 je močno pokazala blišč in bedo slovenskega zdravstva – od izjemno predanih zdravstvenih delavcev in sodelavcev do v preteklosti prezrtega resnega upravljanja s tveganji in načrtovanja različnih virov ter upoštevanja temeljnih načel kakovosti v zdravstvu. Na podlagi množice podatkov smo se znašli v precepu in razkolu o smiselnosti ter potrebnosti mnogih ukrepov, vključno s PCT, kot tudi o prevzemanju odgovornosti odločevalcev v zdravstvu, stroke, izvajalcev zdravstvene dejavnosti, pacientov in vseh državljanov.

OSREDNJA VSEBINA

V Sloveniji moramo upoštevati mednarodno in evropsko sprejeta načela kakovosti in varnosti ter širše cilje z vplivom na družbo. To so **uspešnost, varnost, pravočasnost, učinkovitost in enakost z osredotočenostjo na pacienta**. V primeru zdravstvenega sistema je treba zadovoljiti pričakovanja vseh prebivalcev Slovenije, pacientov, družbe in izvajalcev zdravstvenih storitev. Slabo vodenje kakovosti, ki ni temelječe na strukturi, procesih in izidih, v zdravstvu predstavlja velik problem za javno zdravstvo ter veliko ekonomsko obremenitev za omejene zdravstvene vire.

Sistem zdravstvenega varstva mora biti uspešen in zagotavljati zdravstveno oskrbo državljanov ne glede na ekonomske ali politične razmere. Izziv za sistem so krizne razmere, ki smo jim priča v zadnjem letu. Aktualni dogodki so tako izpostavili povezanost usod držav članic Evropske Unije in držav iz širšega evropskega območja, zato je smiselno in nujno potrebno, da skupaj poiščemo rešitve velikih izzivov v zdravstvu. Pri tem moramo upoštevati posebnosti

posameznih držav in regij, obenem pa izkoristiti priložnost medsebojnega učenja, ki ga te razlike ponujajo.

Ob osredotočanju na finančno vzdržnost zaradi močnih pritiskov na zmanjšanje stroškov v zdravstvu, je včasih kakovost razumljena kot privilegij, ki si ga v danem trenutku ne moremo privoščiti. Osebo sem prepričana, da potreba po kakovosti in varnosti ne izhaja iz ekonomskih, temveč iz moralno-etičnih argumentov. Gre za dolžnost vseh nas, ki smo del zdravstvenega sistema. Zavedanje pomena kakovosti postaja del profesionalne kulture vsakega področja temelječe na odgovornosti.

V času pričujočih kriznih razmer se odsotnost slednje čuti tudi na področju zdravstva, ki ni bilo ustrezno pripravljeno na krizno vodenje in odločanje.

Na podlagi Priporočil Sveta Evrope leta 1997 (Svet Evrope, 1997) ima vsak pacient pravico do primerne, kakovostne in varne zdravstvene obravnave. Varna zdravstvena oskrba je tista, ki preprečuje škodo za pacienta v zvezi s samim zdravljenjem in v zvezi z okoliščinami fizične varnosti bivanja ali zadrževanja pri izvajalcu zdravstvenih storitev. Kakovostna zdravstvena oskrba je tista, ki dosledno dosega izide zdravljenja, ki so primerljivi s standardi ali najboljšimi praksami, ob upoštevanju temeljnih načel kakovosti. Na podlagi usmeritev in priporočil Svetovne zdravstvene organizacije moramo v zdravstvu upoštevati **šest temeljnih načel kakovosti zdravstvene obravnave**:

1. **Uspešnost** zdravstvene obravnave je doseganje želenih izidov zdravstvene obravnave na osnovi z dokazi podprte zdravstvene obravnave, ki jo dosežemo z dosledno uporabo raziskovalnih izsledkov, kompetenc zdravstvenega osebja, primernih virov in pacientovih vrednot.

Ali so naši ukrepi takšni, da omogočajo izboljšanje zdravstvenega stanja pacienta?

2. **Varnost** je zmanjševanje napak med zdravstveno obravnavo, preventivo in krepitvijo zdravja; pomeni preprečevanje zdravstvene škode pacientu zaradi napak v zdravstveni obravnavi. Pomeni nenehno ugotavljanje, analiziranje in obvladovanje tveganj za paciente z namenom izvajati varno

zdravstveno obravnavo pacienta in zmanjšati na minimum škodo za paciente. Varnost predstavlja odsotnost nepotrebne škode ali potencialne škode v zvezi z zdravstveno obravnavo.

Ali so ukrepi danes takšni, da ne bomo škodili pacientu?

3. Pravočasnost. Pravočasno zdravljenje je primeren čas, ko je to dosegljivo glede na pacientove potrebe ob spoštovanju pacientovega časa.

Ali smo deležni pravočasnega zdravljenja in z zagotovostjo trdimo, da smo deležni potrebne obravnave v času, ko sem nam zdravstveno stanje ne bo poslabšalo?

4. Učinkovitost je doseganje optimalnih zdravstvenih izidov brez razsipavanja s človeškimi, materialnimi, finančnimi in časovnimi viri. Učinkovitost merimo s kazalniki kakovosti. Učinkovita zdravstvena obravnava je razmerje med izidi zdravljenja in uporabljenimi viri ter preprečevanje razsipnosti. Učinkovitost opredeljuje doseganje zastavljenih ciljev in ekonomičnost uporabe virov.

Ali smo prepričani, da so izvedeni ukrepi podlaga za najučinkovitejšo rabo virov?

5. Enakopravnost pri zdravstveni obravnavi pomeni primerno zdravstveno obravnavo glede na potrebe posameznika brez diskriminacije, za populacijo pa univerzalen dostop do zdravstvenega varstva.

Ali lahko z zagotovostjo trdimo, da so danes obravnavani vsi pacienti enako, primerno obravnavani ne glede na zdravstveno stanje oz. diagnozo?

6. Osredotočanje na pacienta pomeni spoštovanje pacientovih pravic, upoštevanje pacientovih vrednot, stališč, mnenj, motivov in pričakovanj ter potrebe po realizaciji življenjskih vlog, upoštevanje čustev in potreb (tudi glede odnosa s svojci), aktivno odločanje in sodelovanje v procesu zdravstvene obravnave, podpora v vseh življenjskih aktivnostih, spodbujanje stopnje samooskrbe, podpora pacientu z njemu prilagojenimi aktivnostmi promocije zdravja, preventive, diagnostike, zdravljenja, in rehabilitacije, skrb za udobno fizično okolje, integracijo in koordinacijo zdravstvene obravnave, odprtost informacij, komunikacijo in edukacijo, vključevanje pri izboljševanju in ocenjevanju kakovosti in varnosti zdravstvene obravnave ter možnost sodelovanja pri oblikovanju zdravstvenih politik na državni in lokalni ravni.

Ali je danes pacient res v središču zdravstvene obravnave?

Za vsemi temi vprašanji stoji odgovornost. Odgovornost odločevalcev/politike, odgovornost managementa, odgovornost izvajalcev zdravstvene dejavnosti, odgovornost pacientov in odgovornost slehernega državljana.

Odgovornost je organizacijska prвина, ki nastopi ob prevzemu dolžnosti, naloge ali pooblastila pri osebi, ki se za-

veda vsebine naloge in posledic njene neizvršitve; odgovornosti se ni mogoče izogniti tudi v primeru, da ta oseba prenese izvedbo naloge delno ali v celoti na druge izvajalce (poverjanje nalog).

V angleški literaturi sta omenjena dva izraza s podobnim pomenom, ki pa ju v slovenščino prevedemo enako: »odgovoren«. »Responsible« pomeni imeti dolžnost, za katero si odgovoren. Dolžnost opraviti določeno nalogo, odgovornost za to dolžnost nam je dodeljena. Accountable pomeni biti odgovoren za posledice svojih dejanj ter pripravljen razložiti oziroma biti kritiziran za svoja dejanja. Odgovornost za posledicami določene naloge.

Pojem odgovornosti lahko razdelimo na osebni in pravni vidik, torej biti odgovoren in imeti odgovornost. Ob prevzemu odgovornosti se odzovemo, kar nam daje moč po nadgrajevanju in spreminjanju. Ob tem se seveda moramo zavedati vseh posledic svojih odločitev. Odgovornost je vselej sorazmerna s pristojnostmi posameznega zdravstvenega delavca. Lahko je omejena, kar pomeni, da nepredvideni in nepričakovani zapleti pomenijo primere, ki izključujejo inkriminacijo.

Pri subjektivni odgovornosti gre za posameznikovo neposredno odgovornost za izvedbo naloge in s tem tudi krivdno odgovornost, če naloga ni realizirana. Pri objektivni odgovornosti pa je škoda nastala iz zunanjih vzrokov, na katere subjekt (zdravnik, medicinska sestra, direktor) ni mogel vplivati ali pa kljub jasnim navodilom tretjim osebam (strokovnim službam) in s podelitvijo pristojnosti naloge niso kakovostno realizirane.

Posamezni avtorji navajajo osebna, moralna, kolegialna, etična, strokovna ali profesionalna in pravna področja odgovornosti. Med slednjimi seveda disciplinsko, odškodninsko in kazensko odgovornost. Po Zakonu o zdravstveni dejavnosti lahko zdravstveni delavec samostojno opravlja vsako delo, za katero ima ustrezno izobrazbo in je zanj usposobljen ter ima na razpolago ustrezno opremo. Za svoje delo prevzema etično, strokovno, kazensko in materialno odgovornost.

Najvišja stopnja je seveda **osebna ali moralna odgovornost**, ki se odlikava v odgovornosti vsakega posameznika ter v njegovi oceni svojega ravnanja kot dobrega oziroma slabega. Predstavlja eno najpomembnejših vrednot v zdravstvenem sistemu oziroma družbi na sploh. Osebna odgovornost v središče postavlja posameznika. Posameznik, ki ima zdrav občutek za osebno odgovornost, koristi tudi družbi, skupnosti. Del osebne odgovornosti predstavlja družbena odgovornost. To je odgovornost do dogovorov, obljub, okolja, uporabnikov zdravstvenih storitev in soljudi. Osebna odgovornost je eden najpomembnejših sistemskih fenomenov, ki vpliva na delovna razmerja in je pogoj za resnično delovno odgovornost posameznika.

Zdravstveni delavci in sodelavci smo odgovorni do pacientov, sodelavcev, delodajalcev, stroke, širše družbe in seveda samemu sebi. Pri svojem delu prevzemamo etično, strokovno, kazensko in materialno odgovornost. Odgovorni smo do svojih dejanj pri nudenju zdravstvene oskrbe, pri odnosu do sodelavcev, nadrejenih ter najširši družbi.

Poklicna, deontološka odgovornost je sestavljena iz etične in profesionalne odgovornosti. Etična odgovornost izpostavlja kako in zakaj se določeno delo opravlja. Usmerjena je s kodeksom etike in deontologije. Profesionalna (ali strokovna) odgovornost pa pomeni prevzemanje odgovornosti za svojo presojo, dejanje ali opustitev dejanja. Povezana je z vseživljenjskim učenjem, ohranjanjem sposobnosti in ohranjanjem kakovostne oskrbe in standardov. Strokovnost se pridobi z izobraževanjem in pomeni, da je oseba za delo zmožna in vešča zaradi svoje izobrazbe, prakse in izkušenj.

Vloga vseh členov v zdravstvenih sistemih zahteva popolno uravnovečeno navznoter in navzven. Naša odprtost usmerja odgovornost do svojega notranjega sveta pa tudi do sveta zunaj sebe. Potrebni pogoji visoke mere odgovornosti do sveta okoli sebe so občutek povezanosti, soodvisnosti in želja po vračanju dobrega z dobrim. To pa zahteva zadostno mero dvignjene zavesti in skrbi za širšo družbeno korist. Odgovornost v zdravstvu je stalnica v vsakdanjem poklicnem in zasebnem življenju, predstavlja temelj zdravstvene etike.

Sistemska odgovornost bo morala odsevati piramidni sistem strukture zdravstvenega sistema, ki od vrha navzdol vključuje državno raven (Vlada RS, Ministrstvo za zdravje, ZZZS, Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)) in preko vodstvenega menedžmenta zdravstvenih ustanov do operativnega izvajanja zdravstvene dejavnosti. Prepogosto po se poskuša preobrniti odgovornost in usmeriti vso pozornost na same izvajalce zdravstvene obravnave.

Odgovornost najvišje ravni pomeni določanje zdravstvene politike preko strategije razvoja, sprejema zakonodaje, zagotavljanja virov, vzpostavljanja institucij ter opredeljevanja mreže zdravstvene dejavnosti. Institucionalno gre za politično odgovornost, ki se preverja na volitvah.

Na ravni zdravstvenih institucij so vrhovni managerji odgovorni za zakonitost izdajanje navodil, usmeritev, razlag. Pri tem prepogosto ne sprejemajo odgovornosti za zakonitost izdanih dokumentov in odgovornost za uporabo dokumentov prenesejo navzdol.

Vodstveni menedžment v zdravstvu predstavlja odgovornost posloводства za operativno delovanje zdravstvenega zavoda. Vodenje je zaupano direktorju, ki organizira in vodi delo, je odgovoren za poslovanje, zastopa zavod in skrbi za zakonitost poslovanja. Pri tem je omejen z viri sredstev, s predmetom poslovanja – zdravstvenim programom in zakonodajo. Ob danih omejitvah je celotna

aktivnost vodenja praktično usmerjena v organizacijo in organiziranje zaposlenih.

Pri vzpostavitvi sistemske odgovornosti je pomembna izgradnja organizacijske kulture preko pristojnosti in odgovornosti. Žal odgovornost na ravni zdravstvenih delavcev ni dovolj zavarovana niti z nagrajevanjem, kakor tudi ne z ustreznimi sankcijami.

Zdravstveni sistem in s tem povezana odgovornost delujejo, če so usklajeni glavni subjekti: regulator, plačnik, izvajalci in uporabniki. Vsak od naštetih subjektov mora ravnati družbeno odgovorno do ostalih, da bo učinek družbeno odgovornega ravnanja dosežen.

SKLEP

Vsak pacient ima pravico do za vsakega enako kakovostne obravnave z najvišjo možno varnostjo, ki mu bo zagotovilo potrebno stopnjo zdravljenja, z odpravo nevarnosti, da bi po nepotrebnem šlo kaj narobe. Za doseg tega potrebuje prožen in čvrst uveljavljen sistemski pristop, ki bo s podatki utemeljenim dojemanjem kakovosti omogočal odpravo napak, vpogled v uspešnost in zagotavljal učinkovito porabo sredstev in postal temelj pozitivnih izkušenj pacientov. Do slednjega bo prišlo le na način, ko bo sleherni posameznik v sistemu zdravstvenega varstva s ponosom prevzel svoj del odgovornosti.

SEZNAM LITERATURE IN VIROV:

Prevolnik Rupel, V., Marušič, D. (2021). *Structure, processes and results in healthcare system in Slovenia*. Pridobljeno 6. 7. 2021 s spletne strani: <https://www.intechopen.com/online-first/structure-processes-and-results-in-healthcare-system-in-slovenia>.

Prevolnik Rupel, V., Simčič, B. in Turk, E. (2014). *Terminološki slovar izrazov v sistemu zdravstvenega varstva*. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje.

Priročnik Management kakovosti (v nastajanju-osnutek). Ljubljana: Ministrstvo za zdravje.

Robida, A., Grabar, D. in Simčič, B. (2020). *Osnove kakovosti in varnosti v zdravstvu*. Dostopno na: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/d.grabar_osnove_kakovosti_in_varnosti_mz_jun_2020.pdf (21. 10. 2021).

Simčič, B., Poldrugovac, M. (2013). *Vodenje kakovosti v slovenskih bolnišnicah*.

Svet Evrope. (1997). *Razvoj in izvajanje sistemov izboljševanja kakovosti v zdravstvenem varstvu: priporočilo št. R (97)*.

Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPVE in 112/21 – ZNUPZ).

DRUŽBENA ODGOVORNOST! BESEDE ALI DEJANJA?

Miloš Seražin, Blanka Kaker, Suzana Laznik

Slovenski institut za kakovost in meroslovje

milos.serazin@siq.si

blanka.kaker@siq.si

suzana.laznik@siq.si

UVOD

Družbena odgovornost je pojem, ki se spreminja s časom in deležniki, ki ga uporabljajo. V svetu se je razvilo in se razvijajo različni modeli urejanja družbene odgovornosti. Žal se pojem družbena odgovornost pre pogosto povezuje le z donacijami in sponzorstvom. Dejansko pa gre za veliko več. Nekateri od deležnikov postavljajo tezo, da je družbeno odgovoren pristop za organizacijo lahko prednost. Določene zahteve organizacijam postavlja tudi Evropska skupnost. Vsaj na področju okolja je za ukrepanje zadnji trenutek, če ne že prepozno. Modeli družbene odgovornosti so zelo različni: od bolj ozko usmerjenih k posameznemu deležniku do holističnih in zato tudi zelo obsežnih modelov. Nekateri med njimi so namenjeni poročanju, drugi certificiranju, mnogi med njimi pa dajejo uporabnikom »le« koristne napotke. Svoj model za certificiranje sistema družbene odgovornosti je izdalo tudi mednarodno združenje certifikacijskih organov IQNet, ki ga je poimenovalo IQNet SR 10 Social responsibility management systems – Requirements (*Sistemi vodenja družbene odgovornosti – Zahteve*).

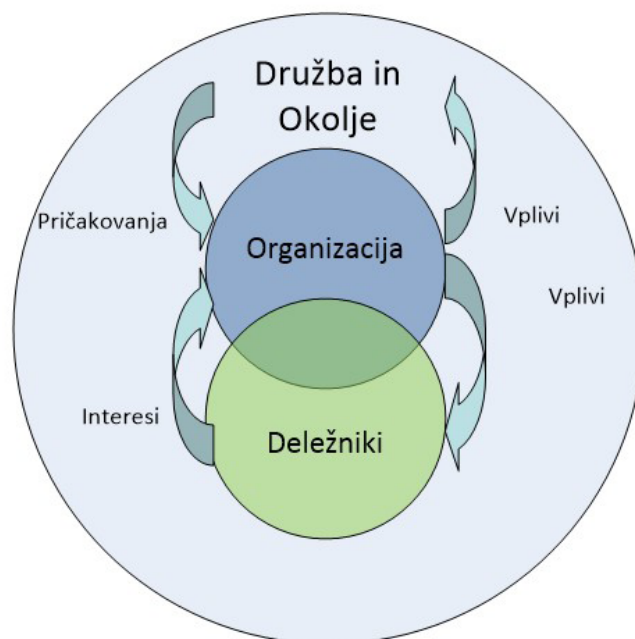
DRUŽBENA ODGOVORNOST ORGANIZACIJ IN ISO 26000

Ne glede na to, da je definicij družbene odgovornosti veliko in se s časom ter deležniki nenehno spreminjajo, je v današnjem svetu, polnem nasprotij, družbena odgovornost marsikdaj prej utvara kot resničnost. Kljub temu bomo o njej lažje razpravljali, če družbeno odgovornost omejimo z definicijo, podano v ISO 26000. Ta jo razume kot **odgovornost organizacije za vplive svojih odločitev in dejavnosti na družbo in okolje, da s preglednim in etičnim ravnanjem:**

- prispeva k trajnostnemu razvoju, vključno z zdravjem in blaginjo družbe,
- upošteva pričakovanja deležnikov,
- je v skladu z veljavno zakonodajo in mednarodnimi normami delovanja ter
- je integrirana v celotno organizacijo.

Definicija omejuje družbeno odgovornost organizacije na njene deležnike, ob upoštevanju zakonodaje in prispevanju k trajnostnemu razvoju. Pri tem so si interesi ter pričakova-

nja deležnikov in družbe (Slika 1) lahko nasprotujoči, seveda pa so si tudi interesi deležnikov lahko med seboj popolnoma nasprotni (npr. lastniki želijo večji dobiček, zaposleni višjo plačo; boljše delovne razmere ipd.).

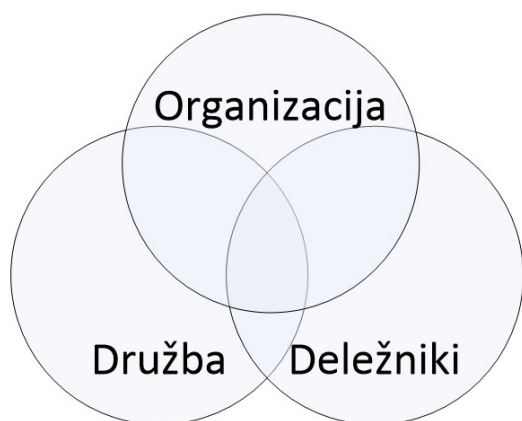
Slika 1: Odnos med organizacijo, njenimi deležniki in družbo. Vir: SIST ISO 26000: 2010

Zaradi tega ISO 26000 poudarja pomembnost razumevanja treh vrst odnosov za družbeno odgovornost organizacije, in sicer:

- odnose med organizacijo in družbo,
- odnose med organizacijo in njenimi deležniki ter
- odnose med deležniki in družbo (Slika 2).

Osrednje teme družbene odgovornosti, ki jih navaja standard, so: organizacijsko upravljanje, človekove pravice, delovne prakse, okolje, poštena poslovna praksa, potrošniške zadeve ter vključevanje v skupnost in njen razvoj. Vsaka osrednja tema vključuje vprašanja, ukrepe in pričakovanja, ki temeljijo na zgoraj opisanih načelih. Organizacije naj bi za te teme prepoznale tista vprašanja, ki so za njih pomembna in za njih določile prednostne naloge za ukrepanje. Pri tem mora vedno upoštevati sedem načel družbene

odgovornosti. Lahko bi rekli, da je tu govora o kontekstu organizacije ter o tveganjih in priložnostih, ki izhajajo iz njenega delovanja. Vsebina posameznih osrednjih tem je:

Slika 2: Kompleksnost odnosov v družbeni odgovornosti organizacije

Organizacijsko upravljanje lahko zajema formalne mehanizme upravljanja, ki temeljijo na definiranih strukturah in procesih, in neformalne mehanizme, ki nastajajo v zvezi s kulturo in vrednotami organizacije in nanje pogosto vplivajo osebe, ki vodijo organizacijo. Organizacijsko upravljanje je osrednja funkcija vsake organizacije, saj daje okvir za odločanje znotraj organizacije.

Osrednje teme družbene odgovornosti, ki jih navaja standard, so: organizacijsko upravljanje, človekove pravice, delovne prakse, okolje, poštena poslovna praksa, potrošniške zadeve ter vključevanje v skupnost in njen razvoj. Vsaka osrednja tema vključuje vprašanja, ukrepe in pričakovanja, ki temeljijo na zgoraj opisanih načelih. Organizacije naj bi za te teme prepoznale tista vprašanja, ki so za njih pomembna in za njih določile prednostne naloge za ukrepanje. Pri tem mora vedno upoštevati sedem načel družbene odgovornosti. Lahko bi rekli, da je tu govora o kontekstu organizacije ter o tveganjih in priložnostih, ki izhajajo iz njenega delovanja. Vsebina posameznih osrednjih tem je:

Organizacijsko upravljanje lahko zajema formalne mehanizme upravljanja, ki temeljijo na definiranih strukturah in procesih, in neformalne mehanizme, ki nastajajo v zvezi s kulturo in vrednotami organizacije in nanje pogosto vplivajo osebe, ki vodijo organizacijo. Organizacijsko upravljanje je osrednja funkcija vsake organizacije, saj daje okvir za odločanje znotraj organizacije.

Človekove pravice se nanašajo na odnose med državo in posamezniki. Mednarodna skupnost je primarnost človekovih pravic poudarila v Mednarodni listini človekovih pravic in v ključnih dokumentih s področja človekovih pravic. Države so dolžne spoštovati, varovati in izpolnjevati človekove pravice, odgovornost organizacije pa je spoštovati človekove pravice tudi znotraj svojega vplivnega območja.

Standard ISO 26000 na področju zaposlenih oziroma delovnih praks zajema: zaposlovanje in delovna razmerja, delovne razmere in socialno varstvo, socialni dialog, zdravje in varnost pri delu ter človekov razvoj in usposabljanje na delovnem mestu. Na področju zaposlovanja in skrbi za zaposlene, organizacije uvajajo standarde vodenja varnosti in zdravja pri delu (ISO 45001), vlagajo v zaposlene tako, da jim nudijo usposabljanja, posvečajo posebno pozornost določenim ciljnim skupinam zaposlenih (npr. družinam prijazno zaposlovanje) ipd. Organizacije, ki slovijo kot »dober zaposlovalec«, bodo pritegnile najboljše kadre, vse to pa se seveda odraža v dobrih poslovnih rezultatih.

Odločitve in dejavnosti organizacije nenehno **vplivajo na okolje**, ne glede na to, kje se organizacija nahaja. Ti vplivi so lahko povezani z uporabo virov, z lokacijo dejavnosti organizacije, z onesnaževanjem in nastajanjem odpadkov ter z vplivi dejavnosti organizacije na naravne habitate. Standard ISO 26000 vzpodbuja organizacije, da sistematično prepoznajo svoje vplive na okolje in možnosti za zmanjšanje teh vplivov. Pri tem lahko organizacije uporabijo standarde iz skupine ISO 14000 in ISO 50000.

Pri **poštenih poslovnih praksah** gre za etično ravnanje organizacije pri poslovanju z drugimi organizacijami. Sem sodijo odnosi med organizacijami in vladnimi agencijami ter tudi med organizacijami in njihovimi partnerji, dobavitelji, pogodbeniki, odjemalci, konkurenti in združenji, v katera so včlanjene. Vprašanja poštenih poslovnih praks se pojavljajo na področjih protikorupcije, odgovornega vključevanja v javnost, poštene konkurence, družbeno odgovornega ravnanja, odnosa z drugimi organizacijami in spoštovanja lastninskih pravic.

Organizacije, ki zagotavljajo proizvode in izvajajo storitve potrošnikom ter drugim odjemalcem, **so odgovorne do teh potrošnikov in odjemalcev**. K odgovornostim sodijo zagotavljanje izobraževanja in točnih informacij, uporaba poštenih, preglednih in koristnih tržnih informacij in pogodbenih procesov, pospeševanje trajnostne potrošnje ter snovanje proizvodov in storitev, ki so dostopni vsem, ter skrb za ranljive in prikrajšane, če je primerno.

Organizacije se povezujejo s skupnostmi, v katerih delujejo, tako da prispevajo k njenemu razvoju. Vključevanje v skupnost – bodisi posamično ali prek združenj, ki si prizadevajo za javno dobro – pomaga krepiti civilno družbo. Razvoj skupnosti, h kateremu lahko organizacija prispeva, vključuje ustvarjanje delovnih mest s širjenjem in spreminjanjem gospodarskih dejavnosti in tehnološkega razvoja. Prispeva lahko tudi s socialnimi naložbami v premoženje ter z ustvarjanjem dohodka preko pobud za lokalni gospodarski razvoj, širjenjem programov izobraževanja in razvijanja veščin, spodbujanjem in ohranjanjem kulture in umetnosti ter zagotavljanjem in/ali pospeševanjem zdravstvenih storitev v skupnosti.

ISO 26000 poziva organizacije, da poročajo o svojih ciljih, dosežkih in pomanjkljivostih. Na voljo je več standardov za poročanje o družbeni odgovornosti in/ali trajnostnem razvoju v različnih segmentih (okoljski, socialni učinki), le nekateri so celoviti in zahtevajo poročanje o ekonomskem, socialnem in okoljskem delovanju organizacije. **Najbolj so uveljavljene smernice GRI (Global Reporting Initiative).**

Smernice G3 (Sustainability Reporting Guidelines of the Global Reporting Initiative GRI) so izšle leta 2003, zadnja konsolidirana verzija je v veljavi od leta 2020 (GRI G4). Razdeljene so na tri področja:

1. Načela poročanja za izbiro vsebine (bistvenost, vključnost deležnikov, trajnostni kontekst, popolnost) ter za kakovost vsebine (uravnoteženost, primerljivost, točnost, pravočasnost, jasnost, zanesljivost).
2. Navodila za poročanje in določitev meja organizacije, o kateri se poroča.
3. Standardna vsebina poročila: strategija in analiza, organizacijski profil, parametri poročanja, vodenje, sprejemanje zavez in vključevanje ter kazalniki uspešnosti delovanja.

Organizacije poročajo o kazalnikih uspešnosti delovanja za področja: okolja, izdelkov in storitev, človekovih pravic, delovnih praks in dostojnega dela, družbe, odgovornosti za proizvode ter o ekonomskih kazalnikih.

Nove smernice, GRI G4, so do uporabnikov bolj prijazne. Organizacije vzpodbujajo, da poročajo le o tistih informacijah, ki so ključnega pomena za njihovo poslovanje in deležnike.

Obsežnost in kompleksnost materije (ob tem upoštevajmo še, da je standard *SIST ISO 26000 - Napotki za družbeno odgovornost: 2010* izjemno obsežen, saj šteje več kot 100 strani) marsikatero organizacijo odvrnejo od namere udeležanja družbene odgovornosti. Tudi zaradi navedenega se organizacije raje usmerjajo le v posamezne deležnike in je udeležanje »celovite« družbene odgovornosti v organizacijah odloženo nekam v prihodnost (»ko bo na razpolago več časa in drugih virov«). Ob tem se sprašujemo tudi: Ali je vse odvisno le od organizacije? Ali ne definirajo njenega delovanja posamezniki in družba (država), z vzgojo, zgledom in delovanjem? Ali lahko družbeno odgovorna organizacija deluje tudi v družbeno neodgovornih državah? Verjetno tudi zaradi vsega navedenega in drugih razlogov mednarodna organizacija za standardizacijo ni želela izdati standarda, namenjenega certificiranju, ampak »le« napotke, ki dajejo organizacijam usmeritve, kako delovati in s tem prispevati k trajnostnemu razvoju, to je razvoju, ki zadovoljuje sedanje potrebe, ne da bi ogrozil sposobnost zadovoljevanja prihodnjih generacij. Naloga ni enostavna in iz današnje perspektive verjetno sodi v kategorijo utopičnih idej. V času »koronakrize« se je družbeno odgovornost premaknila nekam na rob preživetja, seveda če njeno bit ocenjujemo z vidika dejanj, ki jih ni in ni.

Tudi zaradi naraščanja zanimanja organizacij za vprašanja povezana z družbeno odgovornostjo in željami nekaterih organizacij, da se potrdi njihova skladnost sistema vodenja družbene odgovornosti, je združenje certifikacijskih organov IQNet pripravilo svoj standard IQNet SR 10 Sistemi vodenja družbene odgovornosti – Zahteve.

DRUŽBENA ODGOVORNOST ORGANIZACIJ IN IQNET SR 10

Proces oblikovanja standarda je sledil določenim zahtevam, ključnega pomena pa je bilo zagotavljanje nekaterih temeljnih izhodišč:

- IQNet SR 10 mora izpolnjevati pričakovanja deležnikov.

Zahteve standarda so odgovor združenja IQNet na zahteve in pričakovanja strank glede ugotavljanja skladnosti organizacije z zahtevami, povezanimi z družbeno odgovornostjo organizacij. Vodstva organizacij pričakujejo orodja, s katerimi bodo določen vidik vodenja organizacije lažje upravljala. S pomočjo izpolnjevanja zahtev standarda IQNet SR 10 Sistemi vodenja družbene odgovornosti – Zahteve, vodstva organizacij lažje in sistematično obvladujejo vse vidike družbene odgovornosti.

- Organizacije morajo, ne glede na svojo velikost, biti zmožne reševati vprašanja, povezana z družbeno odgovornostjo.

Standard je zasnovan tako, da ga lahko uporabljajo tudi majhne in srednje velike organizacije, saj družbeno odgovornost ne sme biti domena le velikih organizacij.

- Standard *IQNet SR 10 Sistemi vodenja družbene odgovornosti* – Zahteve mora temeljiti na načelih mednarodnega standarda ISO 26000.

Temeljna načela družbene odgovornosti: pristojnost, preglednost, etično ravnanje, spoštovanje interesov deležnikov, spoštovanje vladavine prava, spoštovanje mednarodnih norm delovanja in spoštovanje človekovih pravic, določena v standardu ISO 26000: 2010 so univerzalna in jih standard *IQNet SR 10* povzema. Vpeljava drugačnih načel bi lahko tudi sicer vnašala nejasnosti in zmedo pri uporabnikih. Poleg delovanja na temeljnih načelih družbene odgovornosti pa se od organizacij pričakuje, da pri svojem delovanju upoštevajo že uveljavljena načela sistemov vodenja, kot npr. nenehno izboljševanje.

- IQNet SR 10 mora biti učinkovit, izstopajoč sistem vodenja, združljiv z obstoječimi sistemi.

Standardi za sisteme vodenja so v svetu široko v uporabi v organizacijah različnih velikosti in dejavnosti. Najširše uporabljan je ISO 9001, sledijo pa mu ISO 14001, ISO 45001 in vrsta drugih, ki se ukvarjajo s posameznim vidikom vodenja. Danes »družina« ISO standardov za sisteme vodenja

šteje več kot 70 standardov. Vsi ti standardi so se v praksi pokazali kot uporabni in učinkoviti, saj sistematično obravnavajo določen vidik vodenja, je pa mogoče zahteve za različne vidike do določenega nivoja integrirati (predpisana je namreč enaka struktura standardov). Zaradi navedenega *IQNet SR 10* z zahtevami na podoben način sistematizira in obravnava družbeno odgovornost kot sistem vodenja.

- Družbeno odgovornost je treba obravnavati celovito, torej v organizaciji in pri njenih deležnikih.

Družbeno odgovornost organizacij ne smemo razumeti ločeno od ostalih vidikov vodenja in mora zajemati vse deležnike ter ugotavljati in izpolnjevati njihova pričakovanja. Izpolnjevanje zahtev standarda *IQNet SR 10: 2015* zagotavlja, da bo vodenje družbene odgovornosti organizacije vključilo pričakovanja vseh deležnikov v vse postopke odločanja v organizaciji.

- V pripravo standarda so bili vključeni vsi deležniki.

V praksi je to pomenilo, da so bili v pripravo standarda vključeni certifikacijski organi, ki so bili v stalnem dialogu s strankami. Največje delo so v tem pogledu opravili Španci (AENOR).

- Sistem vodenja, skladen z zahtevami standarda, je mogoče certificirati.

Sistem vodenja družbene odgovornosti skladno z zahtevami *IQNet SR10* je mogoče certificirati, saj nekatere organizacije želijo svojim deležnikom pokazati in dokazati svojo zavezo za družbeno odgovorno delovanje. Vsem organizacijam je standard brezplačno, dostopen na spletu <https://www.iqnet-ltd.com/en/audit---certification/sr10/resource-hub>.

Struktura standarda *SR 10 Sistemi vodenja družbene odgovornosti* – Zahteve sledi strukturi standardov za sistem vodenja, seveda pa ima svoje specifičnosti (npr. etični kodeks in zapovedane deležnike: od lastnikov, zaposlenih, kupcev, dobaviteljev in partnerjev, države in zakonodajalcev, lokalne skupnosti in raznih združenj ter nenazadnje okolja in konkurence).

Certificiranje družbene odgovornosti organizacije – besede ali dejanja?

Pregled dnevnih novic, spletnih strani slovenskih organizacij, raznih konferenc, pa ne le tistih najpomembnejših, pokaže v Sloveniji skoraj idilično sliko, saj je ni organizacije, kjer se vsaj posredno ne dotaknejo družbene odgovornosti. Nekatere o tem tudi poročajo ali na drugačen način izpostavijo svoje delovanje (npr. Horus – slovenska nagrada za družbeno odgovornost) in orjejo ledino na polju družbene odgovornosti organizacij, a so žal taka v manjšini. Več je takih, ki sicer podajajo zaveze za družbeno odgovorno delovanje, pa njihova dejanja pogosto kažejo povsem nasprotno

sliko. A kljub temu je tudi v Sloveniji nekaj takšnih organizacij, ki so presojo sistema vodenja družbene odgovornosti že prestale. Deset let po izidu prve verzije standarda *IQNet SR10* je certificiranih organizacij bistveno manj od pričakovanih. Množično certificiranje sicer niti ni bilo pričakovano, saj je izpolnjevanje postavljenih zahtev zagotovo ni enostavno. Podobna pričakovanja so bila tudi za shemo EMAS, kjer je v register vpisanih le za vzorec organizacij iz Slovenije. Za certificiranje sistema vodenja družbene odgovornosti se odločajo le najboljše organizacije, saj je certificiranje svojevrsten pogled na organizacijo, ki kljub najboljšim željam ni vedno najlepši ali kot je dejal Aldous Huxley: »Če nas večina ostaja neseznanjena s samim seboj, je to zato, ker je samospoznanje boleče in tako raje uživamo v iluziji«.

ZAKLJUČEK

Certificiranje posameznega vidika vodenja (kakovosti, okoljskega ravnanja, vodenja varnosti in zdravja pri delu, upravljanja z energijo) je zagotovo lažje delo, tako za organizacijo, ki se certificira, kot za certifikacijski organ, ki ugotavlja skladnost. Certificiranje družbene odgovornosti organizacij je zaradi obsežne materije, različnih pričakovanj in interesov deležnikov zahtevnejše. Lažje je v tistih organizacijah, ki že imajo vzpostavljen in vzdrževan integriran sistem vodenja (npr. ISO 9001, ISO 14001 in ISO 45001). Predvsem pa bo pri tem ključen premik iz zahteve današnjega časa »hočem vse in hočem zdaj« k družbi z manj egoizma in pohlepa, k družbi, ki bo mislila in delovala tudi z mislijo na prihodnost.

LITERATURA:

IQNet SR10: 2015 - Social responsibility management systems – Requirements.

IQNet SR 10 Social responsibility management systems. Requirements – Rulebook.

Ddr. Mulej, Matjaž in Hrast, Anita. 2007. Managerji – dovolj celoviti ali družbeno neodgovorni, Ljubljana: Planet GV, Upravljanje družbene odgovornosti podjetij, stran 3–15.

SIST ISO 26000: 2010 – Napotki za družbeno odgovornost.

IWA 26: 2017 - Using ISO 26000: 2010 in management systems.

Miloš Seražin. 2013. Certificiranje družbene odgovornosti – realnost ali fikcija, Portorož: SZKO, Odgovor je kakovost, stran 21.

Spletne strani:

<http://www.horus.si/delavnica-za-prijavitelje>, 11. 10. 2021

<https://www.globalreporting.org>, 26. 10. 2021

SRIP MATPRO: POGLED V PRIHODNOST S4

Nina Vrabelj, mag. svet. štud.

*Gospodarska zbornica Slovenije**nina.vrabelj@gzs.si*

UVOD

Strateško razvojno-inovacijsko partnerstvo Materiali kot končni produkti (SRIP MATPRO) je bilo oblikovano leta 2017 na pobudo Strateškega sveta za metalurgijo, ki so ga leta 2013 ustanovila podjetja slovenske kovinske industrije. Ključno za njegovo delovanje je krepitev že obstoječih in ustvarjanje novih partnerstev z medsebojnim povezovanjem, aktivnim sodelovanjem in vlaganjem v razvoj gospodarstva, raziskovalnih in izobraževalnih institucij. Fokusna področja, kjer SRIP MATPRO spodbuja skupne raziskovalne naloge so: področje jekla in posebnih zlitin, aluminija, tehnologij ter področje multikomponentnih pametnih materialov.

Ključni cilj SRIP MATPRO je vzpostavitev verig vrednosti s poudarkom na proizvodnji materialov, namenjenih proizvodnji kompleksnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo in velikim potencialom za umestitev v globalne vrednostne verige. Povezovanje bo temeljilo na promoviranju in povečevanju razvojne ambicioznosti in kvalitete ter globine strateškega povezovanja in vzpostavljanja horizontalnih mrež, doseganju kritične mase kompetenc in kapacitet, dopolnjevanju različnih tehnologij v smislu razvoja novih materialov, produktov in storitev, celovitosti pokrivanja celotnega cikla od razvoja do trženja, ter na naslavljanju tehnoloških in netehnoloških inovacij, spodbujanju podjetništva ter zagotavljanju drugih skupnih storitev. Pri tem bo skupni razvoj RR iniciativ potekal v dveh osnovnih smereh, in sicer preko skupnega predkonkurenčnega razvoja med podjetji iz sorodnih panog, kjer gre za reševanje fundamentalnih izzivov ter s skupnim razvojem v okviru vzpostavljenih vrednostnih verig med podjetji različnih panog. Za člane bomo zagotovili ustrezno raziskovalno okolje, ki je še posebej pomembno za srednja in manjša podjetja. S tem bomo prispevali k zmanjševanju tveganj za vlaganja v visokotehnološko opremo, doseganju kritične mase kompetenc, kapacitet in naložbenega potenciala, povečali izkoriščenost opreme ter prispevali k vzpostavljanju trajnih poslovnih odnosov.

Glede na dosedanje delo in odlične rezultate SRIP-a MATPRO imamo občutek, da ne gre le za projekt, temveč za skupnost, ki gradi most med državo, institucijami znanja in podjetji. Skupaj ustvarjamo prostor za dialog, prilagajanje in učenje, da se bomo lahko bolj učinkovito odzivali na prihodnje izzive.

OSREDNJA VSEBINA

Po besedah Vesna Nahtigal, koordinatorke Strateškega razvojno-inovacijskega partnerstva, se v SRIP-u MATPRO zavedajo pomena digitalizacije kot enega ključnih dejavnikov razvoja v prihajajočih letih. Zato so že v Akcijskem načrtu poudarili pomembno vlogo uporabe IKT orodij v podjetjih, ki sega na področja poslovne podpore, logistike, predvsem pa podpore proizvodnemu procesu (avtomatizacija, robotika ...) ter raziskavam in razvoju. V podjetjih postaja napredna digitalna proizvodnja sestavni del vseh proizvodnih faz, digitalizacija pa vse bolj opredeljuje tudi druge poslovne procese. Spodaj opisujemo nekaj primerov dobre prakse glede obvladovanja digitalizacije članov SRIP-a MATPRO.

TPV AUTOMOTIVE : Virtualni razvoj procesov

V TPV AUTOMOTIVE za razvoj procesov uporabljajo različna simulacijska orodja, s katerimi proizvodne in logistične procese simulirajo v virtualnem okolju. Le-ta predstavljajo veliko korist pri načrtovanju, definiciji, validaciji in optimizaciji proizvodnih in logističnih procesov, postavitvi industrijskih shem (ang. »layout«) ter definiciji potrebne opreme.

Posebno programsko opremo uporabljajo za simulacije in analize pretoka materiala skozi več strojev, delovnih mest, linij ali celo celotne tovarne. S pomočjo virtualne simulacije lahko napovejo, kolikšna je minimalna potrebna količina vhodnega materiala na določenem delovnem mestu ter kolikšno je število resursov (operaterjev, strojev, AGV-jev ...), kakšen je čas cikla in kje so morebitna ozka grla. Izdelajo lahko različne scenarije in se že v začetnih fazah odločijo za optimalno rešitev. Programska oprema omogoča tudi simulacije operaterjev in ergonomske analize. Preverijo lahko ustreznost postavitve posameznih strojev tako z vidika učinkovitosti procesa kot tudi ergonomije dela.

V virtualnem okolju tako lahko procese preverijo in validirajo še pred dejansko nabavo opreme. Programska opremo uporabljajo za »offline« programiranje robotov in avtomatizacije, analize trkov med objekti in modeliranje resursov (kinematike). Uporabljajo tudi modul, ki omogoča, da z VR-očali pogledajo simulacijo. Na ta način se je mogoče v virtualnem okolju sprehajati po de-

lovnem mestu in morda dobiti kakšno novo idejo glede »layouta« ali identificirati potencialne probleme. Ta modul omogoča tudi vodenje robota. Prav tako pa lahko predstavljajo objekte. Vsekakor pa je to odlična aplikacija za prikaz delujočega modela pametne tovarne, ki jo uporabljajo tako interno, kot na predstavitvah potencialnim kupcem.

Simulacijska orodja so se v praksi izkazala kot izjemno uporabna. Z njimi lahko preverijo različne možnosti, ne da bi za to potrebovali realno opremo, in se na koncu lažje odločijo za najustreznejšo.

Trendi načrtovanja gredo v smeri digitalizacije poslovnih procesov na vseh nivojih, avtomatizacije, uporabe umetne inteligence, sodelovanja človeka in pametnih sistemov ter naprav, kar se že nakazuje kot peta industrijska revolucija. Programska orodja za virtualni razvoj tukaj igrajo ključno vlogo, saj bodo omogočila izgradnjo popolnega digitalnega dvojčka realne tovarne. Zato v TPV AUTOMOTIVE vidijo virtualni razvoj procesov kot eno ključnih kompetenc prihodnosti.

Za svetovno primerljiv nadaljnji razvoj naprednih materialov potrebuje Slovenija izjemno visoko stopnjo tehnološkega znanja, zato imajo institucije znanja poseben pomen, poudari Nahtigalova in dodaja, da je SRIP MATPRO poleg Inštituta za kovinske materiale in tehnologije, Kemijskega inštituta, Naravoslovnotehniške fakulteta Univerze v Ljubljani in Fakultete za tehnologijo polimerov pritegnil tudi TECOS kot majhno in Pro Labor kot mikro podjetje za raziskave, optimizacijo proizvodnje in tehnološki razvoj.

V podjetju **Pro Labor** se zavedajo, da je digitalizacija eden glavnih podpornih stebrov uspešne tehnološke optimizacije. V kontekstu uporabe digitalnih tehnologij in računalniško podprtih analiz se lahko bistveno izboljšajo ključni kazalniki uspešnosti proizvodnega podjetja, kot so produktivnost, stroškovna učinkovitost in kvaliteta proizvodov. Zato svojim partnerjem v metalurški industriji pomagajo pri tehnološki optimizaciji njihovih podjetij. Zajemanje, spremljanje, obdelava, prikazovanje in modeliranje proizvodnih in drugih podatkov so eden od temeljev, ki jih ponuja Industrija 4.0 in pogoj za uspešno preobrazbo podjetij v t. i. pametne tovarne. V prihodnosti bo zaradi prehoda v brezogljno družbo s poudarkom na krožnem gospodarstvu za podjetja v težki industriji bistvena celovita nadgradnja tehnoloških, proizvodnih in poslovnih procesov, digitalizacija pa predstavlja eno izmed najboljših orodij za doseg teh ciljev.

TECOS Razvojni center orodjarstva Slovenije je bil ustanovljen leta 1994 na pobudo slovenskih orodjarjev in slovenske vlade kot podporno okolje slovenskega orodjarstva. Danes ekipa, ki šteje več kot 22 zaposlenih, TECOS-u omogoča vključevanje v številne razvojne in

raziskovalne projekte z največjimi slovenskimi in tujimi podjetji. Ti so strateško usmerjeni v sooblikovanje trendov na področjih Industrije 4.0 in krožnega gospodarstva z vzpostavljanjem številnih mednarodnih povezav, ter v implementacijo najsodobnejših tehnologij ne le v delovanje TECOS-a, ampak predvsem v podporo slovenskim podjetjem, ki tako dosegajo razvojne potenciale in krepijo svojo konkurenčnost v evropskem prostoru. Dodatno podporo slovenskim predelovalnim podjetjem omogoča njihovim potrebam prilagojen sistem usposabljanj, ki prevzema tudi pobudo za interdisciplinarno nadgrajevanje usposabljanj. TECOS je danes največji ponudnik inženirskih storitev v regiji, ki manjšim in večjim orodjarskim podjetjem omogoča hitre, kakovostne in dostopne storitve razvoja izdelkov, optimiziranja procesov brizganja plastike, simulacije litja in preoblikovanja kovin, MKE-trdnostne preračune, storitve 3D-skeniranja in vzratnega inženirstva, optične 3D-meritve in mersko kontrolo, prototipiranje in brizganje malih serij, konformno hlajenje in 3D-tisk kovin, prenos tehnologij in tudi razvoj izdelkov na ključ. Poleg inženirskih storitev TECOS nenehno krepi raziskovalno dejavnost na področjih procesnih tehnologij, razvoja materialov, mehatronike, naprednih numeričnih analiz ter analiz vplivov na okolje.

Kot je bilo poudarjeno na oktobrskem posvetu SRIP-a MATPRO, se uspešno digitalizirajo zlasti velika podjetja, majhna in srednja podjetja pa morajo digitalizacijo bolj ambiciozno poglobiti in pospešiti. V tem kontekstu velja zato po mnenju Nahtigalove med drugim omeniti **Livarno Gorica (LIGO)**, ki je v letos izdani predstavitveni brošuri SRIP MATPRO NA POTI K TRAJNOSTI zapisala, da se v prihodnosti vidi kot »uspešna, visoko avtomatizirana in digitalizirana livarna, ki je sposobna takojšnjega odziva na vedno nove zahteve trga«.

Podjetja in institucije znanja vidijo pot za uspešen prehod Slovenije v zeleno in digitalno gospodarstvo v pametnih tovarnah s pametnimi zaposlenimi. Velik izziv zato bo, kakšna in kolikšna finančna sredstva bodo v prihodnje namenjena za vlaganja v digitalizacijo, raziskave, razvoj in inovativnost, tudi v primerjavi z ostalimi državami EU, zaključuje Nahtigalova.

SKLEP

SRIP MATPRO tlakuje pot v prihodnost. Vzpostavitev verig vrednosti s poudarkom na proizvodnji materialov, namenjenih proizvodnji kompleksnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo in velikim potencialom za umestitev v globalne vrednostne verige za dvig konkurenčnosti. Ob tem velja izpostaviti, da bo zlasti na področju materialov poseben poudarek namenjen okoljskim vidikom, kar je odraz evropskih in svetovnih trendov, ki ciljajo na zmanjšanje okoljskih bremen proizvodnje ter uporabe in ravnanja z odpadki.

Za zagotovitev primerljivih raziskovalno-razvojnih pogojev slovenskim podjetjem bomo nadaljevali z vzpostavitvijo in zagonom 2 pilotnih centrov: Pilotnega centra SiPCAST ter SiPCOMAT in s pripravo predlogov in vzpostavitvijo podobnih pilotnih centrov s področja materialov, jeklarstva, livarstva.

SRIP MATPRO vidimo kot partnersko stičišče države, institucij znanja in gospodarstva, kjer z roko v roki skupaj ustvarjamo prostor za dialog, prilagajanje in učenje, in s tvornim in proaktivnim sodelovanjem omogočamo kar najbolj učinkovite odzive celotne družbe na vedno nove razvojne izzive. Vabljeni k sodelovanju z nami in našemu pogledu v prihodnost.

***Odlična podjetja ne verjamejo v odličnost –
samo v nenehno izpopolnjevanje in nenehno spreminjanje.***
(Tom Peters)

IMETNIKI VELJAVNIH CERTIFIKATOV V POMURJU – 2021

Zap. št.	ORGANIZACIJA	STANDARD	Certifikacijski organ
1.	ARCONT d.d., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
2.	ARCONT IP d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
3.	ARTEX d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	SIQ
4.	ATRIUM-NOVI INTERIERJI, d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SIQ
5.	Avtobusni promet Murska Sobota d.d., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
6.	CODEX d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
7.	CLEANGRAD d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SGS
	CLEANGRAD d.o.o., Ljutomer	SCC	TÜV AU-STRIA
	CLEANGRAD d.o.o., Ljutomer	SIST EN 1090-1:2009/A1:2012	Q TECNA
8.	DAIHEN VARSTROJ d.d., Lendava	ISO 9001:2015	BV
9.	Dom starejših LENDAVA	E-QALIN:2011	BV
10.	E+ PROJEKT d.o.o., Šratovci	ISO 9001:2015	BV
	E+ PROJEKT d.o.o., Šratovci	ISO 14001:2015	BV
11.	GALEX d.o.o.	ISO 22716	BV
12.	ELEKTROMATERIAL IPO d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	SIQ
13.	LEKTROMATERIAL Lendava d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	SIQ
14.	ELRAD International d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	SIQ
	ELRAD International d.o.o., Gornja Radgona	ISO 14001:2015	SIQ
	ELRAD International d.o.o., Gornja Radgona	ISO 45001:2018	SIQ
	ELRAD International d.o.o., Gornja Radgona	IQNet SR 10:2015	SIQ
15.	GeoEnergetika d.o.o., Nemčavci	ISO 9001:2015	BV
16.	Gorički Raj d.o.o.	IFS Global Markets Food V2	BV
17.	LEK Veterina d.o.o., Beltinci	FAMI-QS version 6	BV
18.	LINOX SOLUTION d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	SIQ
19.	MAKOTER d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SIQ
20.	MB-95 Krog d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
21.	MEDICOP d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	TÜV SÜD Germany
	MEDICOP d.o.o., Murska Sobota	MDD 93/42	TÜV SÜD Germany
	MEDICOP d.o.o., Murska Sobota	ISO 13485	TÜV SÜD Germany
22.	MEGRAS d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
23.	MIKROBIT SENZORIKA d.o.o.	ISO 9001:2015	BV
24.	Mikro Medica d.o.o., Puconci	ISO 9001:2015	SIQ

Zap. št.	ORGANIZACIJA	STANDARD	Certifikacijski organ
25.	Miniplast d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
26.	NAFTA STROJNA d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	BV
	NAFTA STROJNA d.o.o., Lendava	ISO 45001:2018	BV
27.	NOVAK E92 d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	BV
28.	PANVITA Agromerur d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
	PANVITA Agromerur d.o.o., Murska Sobota	IFS Food version 6.1	BV
29.	PANVITA KMETIJSTVO d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
30.	PANVITA MIR d.d., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
	PANVITA MIR d.d., Gornja Radgona	IFS Food version 6.1	BV
31.	PANVITA PRAŠIČEREJA NEMŠČAK, Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
32.	PANVITA PRM d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
33.	PETROL GEO d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	BV
34.	PLANIKA Turnišče d.o.o., Turnišče	ISO 9001:2015	SIQ
	PLANIKA Turnišče d.o.o., Turnišče	ISO 14001:2015	SIQ
35.	POMGRAD - CP d.d., Beltinci	ISO 9001:2015	BV
	POMGRAD - VGP d.d., Beltinci	ISO 9001:2015	BV
36.	POMGRAD d.d., Murska Sobota	ISO 14001:2015	BV
37.	POMGRAD d.d., Murska Sobota	ISO 45001:2018	BV
38.	Pomurske lekarne, Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
	Pomurske lekarne, Murska Sobota	ISO 45001:2018	SIQ
39.	Pomurske mlekarne d.d. Ljutomer	IFS Food V7	BV
	Pomurske mlekarne d.d., Murska Sobota	IFS Food V7	BV
40.	Pomurski Tehnološki Park d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
41.	PROCONI d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
	PROCONI d.o.o., Murska Sobota	IFS Food version 6.1	BV
	PROCONI d.o.o., Murska Sobota	MSC-ASC Coc Default Ver 5.0	BV
42.	PURLIN d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	BV
43.	RADENSKA d.o.o., Radenci	ISO 9001:2015	TÜV SÜD
	RADENSKA d.o.o., Radenci	ISO 14001:2015	TÜV SÜD
	RADENSKA d.o.o., Radenci	IFS Food version 6.1	TÜV SÜD
44.	RADGONSKE GORICE d.o.o., Gornja Radgona	IFS Global Markets Food V2	BV
45.	REFLEX d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	TÜV SÜD
46.	Rosenbauer d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	TÜV SÜD
	Rosenbauer d.o.o., Gornja Radgona	ISO 14001:2015	TÜV SÜD
	Rosenbauer d.o.o., Gornja Radgona	BS OHSAS 18001:2007	TÜV SÜD

Zap. št.	ORGANIZACIJA	STANDARD	Certifikacijski organ
47.	ROTO d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
	ROTO d.o.o., Murska Sobota	ISO 14001:2015	BV
48.	Saubermacher Komunala d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
	Saubermacher Komunala d.o.o., Murska Sobota	ISO 14001:2015	SIQ
	Saubermacher Komunala d.o.o., Murska Sobota	ISO 45001:2018	SIQ
49.	Saubermacher Slovenija d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
	Saubermacher Slovenija d.o.o., Murska Sobota	ISO 14001:2015	SIQ
	Saubermacher Slovenija d.o.o., Murska Sobota	ISO 45001:2018	SIQ
50.	Sava Turizem d.d., Destinacija Terme 3000, Moravske Toplice	ISO 9001:2015	SIQ
51.	Sava Turizem d.d., Destinacija Zdravilišče Radenci	ISO 9001:2015	SIQ
52.	Sava Turizem d.d., Destinacija Terme Ptuj	ISO 9001:2015	SIQ
53.	SEMS d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SIQ
54.	Slavič Marko, Križevci pri Ljutomeru	IFS Global Markets Food V2	BV
55.	SLIKOPLAST Čeh d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SIQ
56.	Splošna bolnišnica Murska Sobota	ISO 9001:2015	QS Zürich AG
	Splošna bolnišnica Murska Sobota	EN 15224:2015	AACI Health-care
	Splošna bolnišnica Murska Sobota	AACI International Accreditation Standards for Healthcare Organisations	AACI Health-care
57.	Šeruga VAC d.o.o., Mačkovci	ISO 9001:2015	SIQ
	Šeruga VAC d.o.o., Mačkovci	ISO 22000:2005	SIQ
58.	TOKAM d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
59.	V.I.A.d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
60.	VAR d.o.o., Gornja Radgona	IATF 16949:2016	Quality Austria
	VAR d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	SIQ
61.	VDC Murska Sobota	E-QALIN: 2011	BV
62.	VIRS d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	BV
63.	Vrtec Beltinci	Model KzP:2016	SIQ
64.	Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona	Model KzP:2016	SIQ
65.	Zdravstveni dom Lendava, Lendava	ISO 9001:2015	BV
66.	Zdravstveni dom Ljutomer, Ljutomer	ISO 9001:2015	BV
67.	Zdravstveni dom Murska Sobota, Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
	Zdravstveni dom Murska Sobota, Murska Sobota	EN 15224:2012	BV

Pomen oznak:

Oznaka	Naziv
BV	Bureau Veritas
SIQ	Slovenski institut za kakovost in meroslovje
TÜV SÜD	TÜV SÜD Management Service GmbH
ISO	International Organization for Standardization – Mednarodna organizacija za standardizacijo; tudi oznaka standardov, ki jih izdaja ta mednarodna organizacija
QS	Quality Service Zürich AG
AACI	American Accreditation Commission International
SGS	Société Générale de Surveillance SA
Q TECNA	Institut za zagotavljanje in kontrolo kakovosti d.o.o.

Standard	Naziv
ISO 9001	Sistem vodenja kakovosti
ISO 13485	Medicinski pripomočki – Sistemi vodenja kakovosti
ISO 14001	Sistem ravnanja z okoljem
ISO 22000	Sistem vodenja varnosti živil
ISO 45001	Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu
IATF 16949	Sistem vodenja kakovosti v avtomobilski industriji
BS OHSAS 18001	Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu
SCC**	Sicherheit Certifikat Kontraktoren -certifikat s področja varstva pri delu, zdravja zaposlenih in okolja
SIST EN 1090-1:2009/A1:2012	Certifikat o kontroli proizvodnje
E-Qalin	Model upravljanja s kakovostjo v domovih za starejše, varstveno delovnih centrih in socialno varstvenih zavodih za usposabljanje, izvajalci pomoči na domu in na centrih za socialno delo
ISCC EU	Sistem za certificiranje biomase in bioenergije
FAMI-QS	Sistem kakovosti v proizvodnji krme
FSSC 22K	Certificiranje sistema varnosti hrane
HACCP CAC/RCP 1-1969:2003 –	Sistem zagotavljanja varnosti živil (Hazard Analysis Critical Control Points)
IFS	Mednarodni živilski standard (International Food Standard)
MSC-ASC Coc	Certificiranje ribištva in predelave rib
MDD 93/42	Direktiva o medicinskih pripomočkih
Model KzP	Model kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja
EN 15224:2012	Zdravstvene storitve – Sistemi vodenja kakovosti
IQNet SR 10	Sistem vodenja družbene odgovornosti

Vir: Slovenski institut za kakovost in meroslovje, Bureau Veritas, TÜV SÜD, Sava d.o.o., spletne strani

Spoštovani člani, predavatelji, podporniki in vsi ostali prijatelji Slovenskega združenja za kakovost in odličnost.

Slovensko združenje za kakovost in odličnost (SZKO) vsako leto organizira Letno konferenco kakovosti. Namen konference je širjenje in udejanjanje kulture kakovosti ter odličnosti, povezovanje znanj in dobrih praks tako znotraj, kot med posameznimi panogami v gospodarstvu, industriji, prehrani, zdravstvu, energetiki, javni upravi, IT, kadrovsem managementu.

Gre za največji in najbolj odmeven dogodek s področja kakovosti in odličnosti v Sloveniji, z več 350 udeleženci, predavatelji in vabljenimi gosti.

Zaradi situacije povezane z ukrepi in v podporo zaježitvi okužb z virusom Covid-19, smo sprejeli odločitev in 30 jubilejno konferenco kakovosti predstavili na pomladni čas.

Vljudno vabljeni, 09. in 10. marca 2022, v Grand Hotel Bernardin, na 30 jubilejno konferenco kakovosti, Slovenskega združenja za kakovost in odličnost.

Kot vsako leto bomo pripravili zanimiv vsebinski program z domačimi in tujimi sogovorniki, ki bodo predstavili svoje pristope in ponudil odgovore na aktualna vprašanja.

Spremljate vse naše družbene medije: Facebook, LinkedIn, Instagram, Twitter in spletno stran www.szko.si, kjer vas bomo podrobno in sproti obveščali o podrobnostih 30 jubilejne konference kakovosti.

Želite prejemati e-novice SZKO ter vabila na prihajajoče dogodke? Prijavite se na: info@szko.si.

Naj bo naše skupno vodilo sodelovanje in dobro vzdušje, ki nas vse povezuje, dela uspešnejše in močnejše.

*S spoštovanjem,
Judita Rigler
Predsednica SZKO in vodja organizacijskega odbora.*

ARCONT

PODJETJE S
POZITIVNO ENERGIJO

UDOBJE & TRENDI BIVANJA

www.arcont.si // www.okna-vrata.si

BIVALNI OBJEKTI, OKNA IN VRATA ARCONT

Zavezani kakovosti izdelkov in zanesljivim storitvam, že 70 let. Z naravi prijaznim pristopom in pridihom pozitivne energije ustvarjamo za vas izdelke, ki nosijo pečat udobja in sodobnih bivalnih trendov: modularne bivalne enote ter montažne objekte; PVC in ALU stavbno pohištvo

DO SPECIALISTA, KO GA POTREBUJETE

ZDRAVSTVENA POLICA

Zdravstvena polica je
najpopolnejše zavarovanje
za zdravstvene storitve
v mreži izvajalcev
zdravstvenih storitev
Varuha zdravja in omogoča:

- hiter dostop in kritje
specialističnih storitev
in operativnih posegov,
- asistenco zavarovalnice,
- obisk zdravnika splošne
oziroma družinske medicine,
- storitev Dr. Posvet, pogovor
z zdravnikom 24/7,
- paketa Junior in
Junior Plus za otroke do
dopolnjenega 25. leta.

Preverite tudi **NOVO**
zavarovanje.

E-ZDRAVNIK

pogovor z zdravnikom
prek videoklica ali
po telefonu

**VARUH
ZDRAVJA**
VZAJEMNA

as televizija

lokalno · pomursko · slovensko

 TelekomSlovenije 669

 25

telemach 741

 304

 @TelevizijaAS

Kontaktne podatke:

02 52 13 030

051 387 777

info@tv-as.net

www.tv-as.net

Prak d.o.o.
Gregorčičeva ulica 6
9000 Murska Sobota

BOLJ ZELENA SLOVENIJA

Z nakupom
teh steklenic
prispevate k
načrtovani zasaditvi
10.000
DREVES
v Sloveniji

**Unikatno
kot vaš dom.**

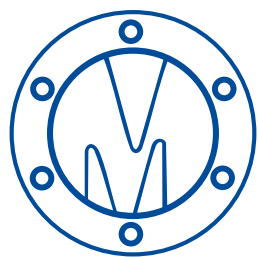
Zavarovanje doma

Vse bo v redu.

triglav

triglav.si

MEGRAS

PREVOZI IN STORITVE Z AVTODVIGALI * AVTOPRALNICA PRIROBNICE * CNC OBDELAVA KOVIN * RAZREZ Z VODNIM CURKOM

Megras d.o.o., Noršinska ul. 25, 9000 Murska Sobota, Slovenija

T:00 386 2 5300 670, F:00 386 2 5300 671, E: megras@siol.net, www.megras.si

VIRS - INTEGRATOR ROBOTOV

PONUJAMO INTELIGENTNE
REŠITVE

Uresničujemo tudi najbolj nore ideje!

- Modularna robotska varilna celica RoboFlex
- Robotska laserska varilna celica LaserFlex
- Sodelujoči robot CoboFlex
- Stroji za posebne namene
- Programske rešitve
- Izobražujemo, svetujemo, servisiramo

 virs.si
 info@virs.si

DOBER DAN. VSAK DAN.

Prepusite se našim
sproščujočim vodom in
raznolikim počitniškim
doživetjem!

Sava Hoteli Bled
Terme 3000 – Moravske Toplice
Zdravilišče Radenci
Terme Ptuj
St. Bernardin resort Portorož
Salinera resort Strunjan
San Simon resort Izola

SAVA

HOTELS & RESORTS

www.sava-hotels-resorts.com
www.hoteli-bernardin.si

Poslovna darila

Pridelana z ljubeznijo do narave

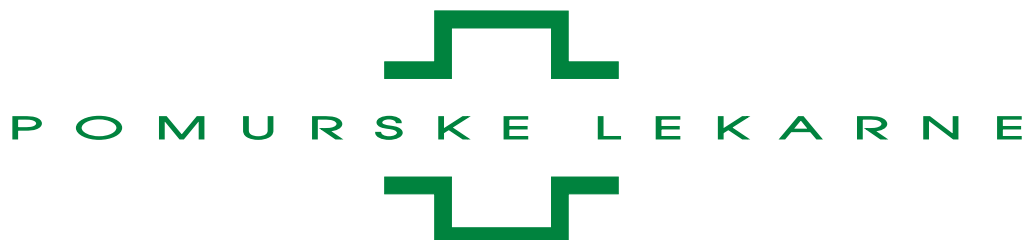
Zloženka:

Naročila: 02 52 52 158 ali hotel.strk@siol.net

codex
www.codex.si

Zanesljiv partner ležajne in pogonske tehnike

lepo pozdravljeni

*nespečnost   gripa   prehlad   stres   minerali   astma   vitamini
sladkorna bolezen   alergije   hipertenzija
prehranska dopolnila   zdravilne rastline
fitofarmaki   homeopatija
zdrav življenjski slog*

Na svetovnem trgu nastopamo kot Skupina ELRAD, ki na področju elektronike navdušuje s tehnološko vodilnimi izdelki in storitvami, s katerimi zagotavljamo visoko stopnjo kakovosti in zanesljivosti.

Zadovoljstvo naših kupcev, vodilnih svetovnih proizvajalcev električnih orodij, bele tehnike, malih gospodinjstev aparatov, medicinskih pripomočkov, avtomobilov in izdelkov za prosti čas, dosegamo z vidiki:

RAZVOJA USMERJENOST ●
INOVATIVNOST ●
ZANESLJIVOST ●

Zavedamo se, da so znanja, izkušnje, kompetence, predvsem pa motiviranost in pripadnost zaposlenih eden nepogrešljivih gradnikov uspeha našega podjetja. Od vsakega posameznika, ki si želi postati del Elrad Team-a, pričakujemo pozitivno naravnost, odgovoren pristop do dela ter h kupcu usmerjeno razmišljanje.

Stopite v kontakt z nami!

ZE Electronic Filipini
 ELRAD International
 ELRAD Electronics Slovenia
 ELRAD Srbija
 ELRAD Hong Kong
 ELRAD Mehika
 ELRAD Dongguan

E ELRAD
 Electronics d.o.o. Slovenia
 innovative • reliable • global

VAR d.o.o.
 Panonska 23, 9250 Gornja Radgona
 Tel: 02 564 89 10
 Mail: info@var.si
www.var.si

Smo **izvozno usmerjeno podjetje**, ki več kot **95% prihodka realizira v avtomobilski panogi**. Izdelki so vgrajeni predvsem v avtomobile t.i. premium razreda.

Izdelujemo **geometrijsko zahtevne serijske izdelke iz nerjaveče in pocinkane pločevine, aluminija in ostalih kovin** (štancanje, razmaščevanje in raziglevanje, točkovno varjenje sklopov, montaža).

Specializirani smo za izdelavo **visoko kvalitetnih progresivnih orodij**, do velikosti 2.700 mm x 1.400 mm. Orodja so izdelana tako, da zagotavljajo **veliko produktivnost in dolgo življenjsko dobo**.

KADRI

Sodoben program za digitalizacijo in vodenje kadrov v podjetju

Spoznajte napredne spletne rešitve, ki optimizirajo kadrovske procese, razbremenijo kadrovske oddelke in prinašajo zadovoljstvo zaposlenih.

HR Studio

Vodenje kadrovske evidence in obračun osebnih dohodkov z osebnim portalom za zaposlene.

TA Studio

Napredno planiranje in evidenca delovnega časa, tudi z mobilno aplikacijo za Android in iOS.

☎ 02 534 14 10

🌐 www.inin.si

✉ prodaja@inin.si

OD
1,79€
NA ZAPOSLENEGA
NA MESEC

KOMUNALA

javno podjetje d.o.o.
Murska Sobota

Kopališka ul. 2
9000 Murska Sobota
Telefon 02 521-37-00
Telefax 02 521-37-40

e-pošta: info@komunalams.si
internet: www.komunalams.si

- ♦ **ENERGETIKA**
- ♦ **VODOVOD**
- ♦ **KANALIZACIJA IN ČISTILNE NAPRAVE (ODVAJANJE IN ČIŠČENJE ODPADNE VODE)**
- ♦ **GRADNJA IN VZDRŽEVANJE OBJEKTOV**
- ♦ **STORITVE ZA VAŠ DOM**
- ♦ **UPRAVLJANJE VEČSTANOVANJSKIH STAVB**

- ♦ **ČIŠČENJE IN UREJANJE JAVNIH POVRŠIN**
- ♦ **UREJANJE OKOLICE**
- ♦ **PLAKATIRANJE**
- ♦ **ORGANIZACIJA SEJMOV**
- ♦ **LETNO KOPALIŠČE**
- ♦ **CVETLIČARNA TROBENTICA**
- ♦ **UPRAVLJANJE POKOPALIŠČ**
- ♦ **POGREBNA DEJAVNOST**

FIRST Murska Sobota, d.o.o.
Ulica arhitekta Novaka 9
9000 Murska Sobota

TEL.: 02/521 40 50

CELOSTNA PODPORA PRI POSLOVANJU PRAVNIH SUBJEKTOV:

- računovodstvo in analize poslovanja
- davki in davčna optimizacija poslovanja
- finančne kalkulacije za pridobivanje kreditov
- prijava na razpise za subvencije ter druge projekte
- poslovna svetovanja in izobraževanja
- spremljanje vašega poslovanja v tujini

POMOČ FIZIČNIM OSEBAM PRI:

- napovedih dohodkov ustvarjenih v tujini (izogib dvojnega obdavčevanja)
- napovedih dobičkov iz kapitala in vrednostnih papirjev

E: info@first-ms.si | www.first-ms.si

AGENCIJA PIRA, Murska Sobota
Ulica arhitekta Novaka 9
9000 Murska Sobota

Tel: 02 521 40 56
E-mail: info@pira.si
Spletna stran: www.pira.si

*Z vami od ideje do
zahtevka!*

*Prenos znanja z
vrhunskimi predavatelji iz
prakse in intenzivnim
delom v manjših
skupinah!*

ZA PRAVNE OSEBE IZVAJAMO STORITVE:

- Priprava dokumentacije na različne razpise za pridobitev subvencij in/ali ugodnih kreditov.
- Priprava poslovnih načrtov in druge investicijske dokumentacije.
- Priprava dokumentov za poročanje in oddaja zahtevkov v sistemu e-MA.

ORGANIZIRAMO:

- Delavnice/seminarje za manjše skupine (maksimalno do 15 oseb), z vrhunskimi predavatelji iz prakse, ki predajajo praktične vsebine, direktno prenosljive v prakso.

SKUPAJ DO RAZVOJA!

SPONZORJI 27. LETNE KONFERENCE SO ŠE:

Mestna občina
MURSKA SOBOTA

POMGRAD

Planika

Planika Turnišče
proizvodnja in trgovina z obutvijo, d.o.o.

Znanje za zaupanje v certificiranje

***S certificiranjem sistemov vodenja
soustvarjamo zaupanje v varno in
odgovorno družbo.***

Urejen, pregleden in zanesljiv sistem vodenja povečuje poslovno učinkovitost in konkurenčnost organizacij. SIQ omogoča organizacijam pridobitev certifikatov po priznanih mednarodnih standardih za sisteme vodenja na področju kakovosti, okolja in energije, živil, varnosti in zdravja pri delu, družbene odgovornosti, informacijske varnosti ter medicinskih pripomočkov.

Kontakt

Ocenjevanje
sistemov vodenja

☎ (01) 4778 162

✉ urejenost@siq.si

ISO 9001

ISO 14001

EMAS

ISO 50001

ISO 45001

ISO/IEC 27001

ISO/IEC 20000

ISO 22301

ISO 13485

IATF 16949

ISO 55001

EN 15224

ISO 22000

HACCP

IFS

BRC

FSC - COC

KzP

NVO

GRI

IQNet SR - 10